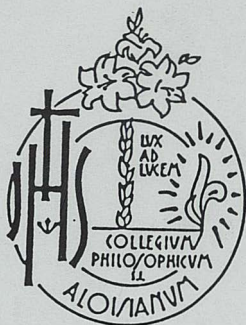

Compagnia della
libreria
antico dei Gesuiti
Provincia Italiana

Cinquecentina

n. 371
35

G
8985

EXERCITIA SPIRITVALIA

Ignatij de Loyola. A

Cum Facultate Superiorum.

R O M A E,

In Collegio Societatis Iesu.

M. D. XCVI.

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani

www.fondolibrarioantico.it

EXERCITIA

ALIA VTRIVS

A Nima Christi sanctifica me,
corpus Christi salua me, san-
guis Christi inebria me, aqua late-
ris Christi laua me, passio Christi
conforta me, ò bone Iesu exaudi
me, intra tua vulnera absconde me :
ne permittas me separari à te, ab
hoste maligno defende me, in hora
mortis meæ voca me, & iube me
venire ad te, vt cum Sanctis tuis lau-
dem te in sæcula sæculorum : Amen.

Cum Facillitate Superiorem

ROMAE

In Collegio Societatis Iesu

M. D. XCVI.

PAVLVS PAPA III.

Ad Perpetuam rei
memoriam.

Apostolice officij cura, in
P vniuersum Christi gre-
gem nobis commissa, &
diuinæ gloriæ ac laudis
amor facit, vt ea quæ salutem ani-
marum, & spiritualem earum pro-
fectum iuuant, amplectentes, vota
eorum, qui aliquid, quod fouere,
& nutrire pietatem in Christi fide-
libus valeat, a nobis exposcunt, ad
exauditionis gratiam admittamus.
Cum ergo (sicut dilectus filius, no-
bilis vir, Franciscus de Borgia, Dux
Gandiæ, nobis nuper exponi fecit)
dilectus filius Ignatius de Loyola,
Præpositus Generalis Societatis Ie-
su,

4
In, per nos in alma Vrbe nostra ere-
cta, & per nos auctoritate Apосто-
lica confirmata, quædam documen-
ta, siue exercitia spiritualia, ex sa-
cris Scripturis, & vitæ spiritualis
experimentis elicita, composuerit,
& in ordinem, ad piè mouendos
fidelium animos, aptissimum rede-
gerit, illaq. Christi fidelibus, ad
spiritualem consolationem, & pro-
fectum magnopere vtilia, & salu-
bria esse, non solum fama, ex pluri-
mis locis allata, prædictus Franci-
scus Dux didicerit; sed etiam expe-
rimento manifesto, cum Barcino-
ne, tum Valentia, tum Gandia, id
compertum habuerit. Quare idem
Frâciscus Dux nobis humiliter sup-
plicari fecit, vt documenta, & spi-
ritualia exercitia prædicta, quò la-
tius eorum fructus pateat, & plures
Christi fideles, maiori cum deuo-
tione

9
tione ad utendum illis, inuitentur,
examinari facere: & si approbatio-
ne, & laude digna inueniremus, ap-
probare, & laudare, aliasq. in præ-
missis opportunè prouidere de be-
nignitate Apostolica, dignaremur.
Nos igitur, qui documenta & exer-
citia huiusmodi examinari fecimus,
& quæ testimonio, ac relatione, di-
lecti filij nostri, Ioannis Tit. S. Cle-
mentis, presbyteri Cardinalis Bur-
genfis Episcopi, ac hæreticæ prauitatis
Inquisitoris, & venerabilis fra-
tris nostri Philippi Saluciarum Epi-
scopi, ac dictæ Urbis nostræ in spi-
ritualibus Vicarij generalis, nec non
dilecti filij Egidij Foscararij, nostri
Sacri Palatij magistri, nobis desuper
facta, pietate, ac sanctitate plena, &
ad ædificationem, & spiritualē pro-
fectum fidelium valde vtilia, & sa-
lubria esse, & fore comperimus:

A 3 debi-

debitum etiam respectum ad fructus vberes, quos Ignatius, & ab ipso instituta Societas præfata, in Ecclesia Dei vbique gentium producere non cessant, & ad maximum adiuumentum, quod ad id prædicta exercitia attulerunt, non immerito habentes: huiusmodi supplicationibus inclinati, documenta, & exercitia prædicta, ac omnia & singula in eis contenta, auctoritate prædicta, tenore præsentium, ex certa scientia nostra, approbamus, collaudamus, ac præsentis scripti patrocinio, communimus: hortantes plurimum in Domino, omnes & singulos, vtriusque sexus, Christi fideles vbilibet constitutos, vt tam pijs documentis, & exercitijs vti, & illis instrui deuote velint. Nec non concedentes, vt huiusmodi documenta, & spiritualia exercitia imprimi

primi, à quocumque bibliopola per
 prædictum Ignatium eligendo, li-
 bere & licite valeant. Ita tamen,
 vt post primam editionē, sine con-
 sensu eiusdem Ignatij, vel successo-
 rum eius, nec ab hoc, nec ab alio
 omnino, sub excommunicationis,
 & 500. duc. pijs operibus applican-
 dorum, poena, imprimi possint. Ac
 mandantes nihilominus vniuersis,
 & singulis locorum ordinarijs, ac
 personis in Ecclesiastica dignitate
 constitutis, & cathedralium, ac me-
 tropolitarum Ecclesiarum Cano-
 nicis, & earundem ordinariorum
 Vicarijs, in spiritualibus, generali-
 bus, & officialibus vbilibet consti-
 tutis, quatenus ipsi, vel duo, aut
 vnus eorum, per se, vel alium, seu
 alios cuius de Societate prædicta,
 vel alijs, quorum intererit in præ-
 missis spiritualibus exercitijs, effica-

A 4 cis

cis defensionis præsidio assistentes ;
 faciant auctoritate nostra , illos di-
 cta concessione , & approbatione
 pacifice frui , & gaudere : non per-
 mittentes eos , per quoscumque ,
 contra præsentium tenorem , quo-
 modolibet molestari : contradic-
 tores quoslibet , & rebelles , per censu-
 ras , & poenas Ecclesiasticas , ac alia
 opportuna iuris remedia , appella-
 tione postposita , compescendo : In-
 uocato etiam ad hoc (si opus fuerit)
 auxilio brachij sæcularis . Non ob-
 stant . fe . re . Bo . Papæ VIII . prædeces-
 soris nostri de vna , & Concilij ge-
 neralis de duabus dietis , dummodo ,
 ultra tres , aliquis , auctoritate præ-
 sentium , non trahatur : & quibusvis
 alijs constitutionibus , & ordinatio-
 nibus Apostolicis : cæterisq . contra-
 rijs quibuscumque . Aut si aliqui-
 bus communiter , vel diuifim , ab ea-
 dem

dem sit sede indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint, per litteras Apostolicas, non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum, de indulto huiusmodi mentionem. Volumus autem, quod præsentium litterarum transumptis, manu Notarii publici subscriptis, & sigillo alicuius Prælati, seu personæ in dignitate ecclesiastica constitutæ, munitis, plena fides vbique habeatur, & illis stetur, tam in iudicio, quam extra, ac si originales litteræ exhiberentur, & ostenderentur. Datum Romæ apud sanctum Marcum, sub annulo piscatoris, die ultimo Iulij. M. D. XLVIII. Pontificatus nostri anno quartodecimo.

Blo. El. Fulginensis.

A 5

Te-

*Testimonia eorum, quibus censura
exercitiorum est commissa.*

In prima translatione.

Legimus omnia in volumine hoc
digesta, nobisq. valde placuerunt,
& ad animarum salutem in primis
conducibilia sunt visa.

Cardinalis Burgenfis.

Concedimus, vt opus hoc, omni
laude dignum, & Christianæ pro-
fessionis valde proficuū, imprimatur.

Philippus Vicarius.

Non poterunt tam sancta exer-
citia non maximum commodum
præstare cuilibet studioso: Ideo ob-
uijs etiam vlnis amplectenda sunt.

*F. Egidius Foscararius, Magister
Sacri Palatii.*

In

In secunda translatione.

Legimus spiritualia hæc exercitia, placentq. nobis valde: & digna iudicamus. quæ ab omnibus orthodoxæ fidei, cultoribus recipiantur, & magnificent.

Cardinalis Burgenfis.

Concedimus, vt opus hoc, omni laude dignum, & Christianæ professioni valde proficuum, imprimatur.

Philippus Vicarius.

Cū nequeat subsistere diu Christiana religio sine exercitijs, & meditationibus aliquibus spiritualibus (in meditatione enim, inquit vates, exardescit anima mea) nullas arbi-

tror

tror magis opportunas his, quæ
proculdubio ex scripturarum stu-
dijs, & longo rerum usu natæ sunt.

**F. Egidius Foscararius, Magister
Sacri Palatii.**

Qui-

*Quidam de Societate Iesu, deuoto
lectori eiusdem Societatis.*

S. in Domino.

HAec documenta, ac spiritualia
exercitia, quæ non rã à libris,
quam ab vnctione sancti Spiritus, &
ab interna experientia, & vfu tra-
ctandorum animorum edoctus, no-
ster in Christo Pater M. Ignatius de
Loyola Societatis nostræ institutor,
& Præpósitus Generalis (vt præmis-
sum est) composuit, ab idiomate Hi-
spanico in Latinum, duobus modis
sunt versa: altera versio, non solum
sensum sensui, sed pene verbũ ver-
bo: altera (quæ visa est præferenda)
sensum tantum sensui, sed fideliter
reddebat. Cum autẽ exercitia hæc,
vt satisfaceret quorundam, & præci-
pue Illustrissimi Ducis Gandiæ, Frã-
cisçi de Borgia deuotioni, qui opta-
bat

bat approbari ea, Sedis Apostolicæ
 auctoritate, quæ iampridem, & spi-
 ritualis plurimorum omnis generis,
 & conditionis hominum profectus
 (qui per ea spiritum Domini vel hau-
 serant, vel mirum in modum auxe-
 rant) ubique approbauerat: cum, in-
 quam ante approbationem summi
 Pontificis, destinatis censoribus vi-
 denda proponeretur, vtraque trans-
 latio eis est oblata: & licet omnino
 liberæ censuræ eorum subijceren-
 tur, vt adderent, minuerent, muta-
 rent, prout in Domino videretur,
 tamen, ne verbo quidem mutato,
 vtramque versionem (quod testimo-
 nijs eorundem in archetypis exem-
 plaribus patet) approbarunt. Quòd
 ad impressionem attinet, hoc te, pie
 lector, monitum velim, non ijs, qui
 tantum lecturi exercitia: sed qui fa-
 cturi, vel potius alijs tradituri sunt,
 esse

esse hoc laboris, & operæ impensum. Cum enim ad fructum vberem capiendum parū sit legisse, nisi strenuè quis in eis se exercuerit, & magistrū in rebus spiritualibus versatum, sit nactus: constat non eo animo impressa esse, vt passim in vulgus emanarent: sed cum laboriosum nimis esset; nec sine magno temporis, & impensarum dispendio, tam multa exemplaria manuscribere, quibus ad Societatis ipsius vsum opus erat, & vt varietate, & erratis plurimis (quæ in manuscriptis deprehendi solent) deuitatis, indubitatae fidei exemplaria suppeterent, typis hoc opus excussum est: sed omnia excussa volumina in potestatem Societatis, ad ipsius, vt diximus, vsum (ita vt nec vendi, nec excudi vllibi possint, sunt redacta. De his te monere, pie lector (si fortè minus innotue-

notuerant) cum perspecta mihi sint
prædicta omnia, officij mei esse
duxi. Vale in Domino.

Romæ VI. Idus

Augusti.

1548.

Anno-

*Annotationes quædam aliquid as-
ferentes intelligentiæ ad exerci-
tia spiritualia, quæ sequuntur,
ut iuuari possit tam is, qui ea
traditurus est, quàm, qui acce-
pturus.*

Rima est Annotatio: quòd
P ipso nomine spiritualiũ
exercitiorum, intelli-
gitur modus quilibet exa-
minandi propriam conscientiam:
item meditandi, contemplandi, o-
randi secundum mentem, & vocem:
ac postremo alias quascumque spi-
rituales operationes tractandi, ut
dicetur deinceps. Sicut enim de-
ambulare, iter facere, & currere,
exercitia sunt corporalia: ita quo-
que præparare, & disponere ani-
mam ad tollendas affectiones omnes

B

male

male ordinatas, & ijs sublatiſ, ad
quærendam, & inueniendam vo-
luntatem Dei, circa vitæ ſuæ inſti-
tutionem, & ſalutem animæ, exer-
citia vocantur ſpiritualia.

Secunda eſt: quod ille, qui mo-
dum, & ordinẽ alteri tradit me-
ditandi, ſiue contemplandi, fideli-
ter narrare debet meditationis, ſeu
contemplationis hiftoriam, percur-
ſis obiter dumtaxat punctis illius
præcipuiſ, & adiecta ſolum breui
declaratũncula: Vt iſ, qui medita-
turus eſt, accepto veritatis hiftoricæ
primũ fundamento, diſcurrat po-
ſtea, & ratiocinetur per ſeipſum.
Ita enim fiet, vt dum aliquid inue-
nerit, quod elucidationem, vel ap-
prehensionem hiftoriæ, aliquanto
maiorẽ præbeat (ſiue ex diſcurſu
proprio, ſiue ex diuina mentis illu-
ſtratione id contingat) guſtum de-
lecta-

lectabiliorem, & vberiore fru-
ctum percipiat, quàm si res ipsa ei
ab altero diffusius narrata, & decla-
rata esset. Non enim abundantia
scientiæ, sed sensus & gustus rerum
interior desiderium animæ explere
solet.

Tertia est: quòd, cum in sequē-
tibus omnibus exercitijs spiri-
tualibus utamur actibus intellectus,
quando discurremus, voluntatis ve-
ro, quando afficimur, aduertendum
est in operatione, quæ præcipue est
voluntatis, dum voce, aut mente
cum Domino Deo, vel Sanctis eius
colloquimur, maiorem exigi a no-
bis reuerentiam, quam dū per vsum
intellectus, circa intelligentiam po-
tius moramur.

Quartæ est: quòd licet exercitijs
sequentibus, assignetur qua-
tuor hebdomadæ, totidem exerci-

tiorum partibus, singulæ singulis
 respondententes: videlicet, vt in pri-
 ma hebdomada fiat consideratio de
 peccatis: in secunda de Domini no-
 stri Iesu Christi vita, vsque ad in-
 gressum eius in Hierusalem die do-
 minica palmarum: in tertia de pas-
 sione eiusdem: in quarta de resur-
 rectione, & ascensione, adiectis tri-
 bus orandi modis; non tamen ita
 accipiendæ sunt dictæ hebdomadæ,
 vt necesse sit vnamquamque conti-
 nere septem vel octo dies. Cum
 enim contingat alios alijs tardiores,
 vel promptiores esse ad consequen-
 dum id, quod quærunt: putà in pri-
 ma hebdomada contritionem, dolo-
 rem, & lachrymas de peccatis suis:
 aliquos etiam plus aut minus agita-
 ri probariq. varijs spiritibus: expe-
Pa dit nonnumquam * succidi hebdo-
 madam quamcumque, vel extendi,

iuxta

iuxta materiae subiectae rationem.
Solet tamen totum exercitiorum tem-
pus triginta dierum, aut circiter,
spatio concludi.

Quinta est: quod mirum in modum
iuuatur, qui suscipit exercitia,
si magno animo atque liberali acce-
dens, totum studium, & arbitrium
suum offerat suo Creatori, ut de se,
suisque omnibus id statuatur, in quo
ipsi potissimum seruire possit, iuxta
eiusdem beneplacitum.

Sexta est: quod tradens exercitia,
si animaduertat ei, qui recipit,
nullas incidere spirituales animi
commotiones, ut sunt consolatio-
nes, vel tristitia: neque diuersorum
spirituum agitationes, sedulo debet
percontari, an ipsa exercitia prae-
scriptis agat temporibus, & quibus
modis, an etiam obseruet diligen-
ter cunctas additiones, & de singu-

lis ratio postuletur. Porro de consolationibus, & desolationibus infra tractabitur. pag. 202. De additionibus vero pag. 70.

Sextima est, quòd is, qui alterum exercendum curat, si eum videat desolatione affici, seu tentatione, cauere debet, ne se durum, vel austerum ipsi exhibeat, sed mitem potius, ac suauem præstet, confirmato eius animo ad agendum strenue in posterum, detectisq. inimici nostri versutijs, eum ad consolationem studeat disponere, tamquam breui subsecuturam.

Octaua est: quòd circa consolationes, & desolationes suæ mentis exercitia, & circa astutias inimici, poterunt vsui esse regulæ, **b** quæ* in prioribus duabus hebdomadis habentur, de varijs spiritibus internoscendis.

Nona

Nona est: quòd quando exercendus est quispiam spirituum rerum inexpertus, vnde contingat, eum in prima hebdomada crassius quibusdam, apertisque temptationibus vexari, ostensis iam inde prosequendi obsequij diuini certis impedimentis, cuiusmodi sunt molestia, anxietas, pudor, timor, habita honoris mundani ratione, tunc illi, qui eum exerceri docet, super sedendum est usu regularum, quæ ad secundam hebdomadam pertinent, de discretionem spirituum, & ijs vtendū solis, quæ in prima dantur. Quia quantum alter ex his accepturus est commodi, tantundem ex illis dispendij referret ob subtilitatem rei, & sublimitatem, quæ est supra eius captum.

Decima est: quòd qui exercetur, si temptationibus iactetur, boni

speciem præferentibus, tunc mun-
niendus est per dictas regulas heb-
domadæ secundæ. Humani enim
generis inimicus, per boni speciem,
eos ut plurimum oppugnat, qui an-
tea in via vitæ, quam illuminati-
uam appellant, respondente exerci-
tiji secundæ hebdomadæ, fuerint
potius versati, quàm in altera, quæ
* c purgatiua dici solet, * atque per e-
xercitia primæ hebdomadæ com-
prehenditur.

Vndecima est: quòd exercenti
se in prima hebdomada, expe-
dit nescire, quid in secunda sit actu-
rus: sed ad consequendum illud,
quod tunc quærit, acriter laborare,
perinde ac si nihil boni postea esset
reperiturus.

DVodecima est: quòd admonen-
dus est is, qui exercitatur, ut
cum in quotidiano quolibet exerci-

tio, ex quinque infra describendis,
 expendi, debeat vnus horæ tempus,
 curet semper animi quietem in hoc
 reperire, quòd plus temporis po-
 tius, quam minus insumpsisse, sibi
 conscius sit. Frequens est enim Da-
 moni hoc agere, vt præfixum medi-
 tationi vel orationi temporis spa-
 tium decurtetur.

DEcima tertia est: quòd, cum fa-
 cile sit ac leue, affluente con-
 solatione, integram contemplatio-
 nis horam traducere: difficillimum
 e contra, incidente desolatione:
 Idcirco aduersus tentationem, ac
 desolationem semper pugnandum
 est, producto vltra præfinitam ho-
 ram exercitio, vincendi gratia: Ita
 enim non solum discimus resistere
 aduersario, sed eum etiam expu-
 gnare.

Decima quarta est: quod si vacans exercitijs cernatur consolatione multa, & feruore magno ferri, obuiandum est, ne promisso aliquo, vel voto inconsulte ac precipitanter facto, se obstringat: Idque tanto fuerit diligētius præuendendum, quanto ille ingenij esse instabilioris perspicitur. Quamuis enim vnus alterum iuste mouere possit ad ingressum religionis, in qua emittenda sint obedientiæ, paupertatis, atque castitatis vota: quāuis præterea maioris meriti sit opus ex voto, quàm sine voto factum; plurima nihilominus ratio habenda est conditionis propriæ personarum: Item attente est considerandum, quid commodi, vel incommodi possit occurrere, ad illud præstandum, quod aliquis promissurus sit.

De-

DEcima quinta est, quod tradens exercitia non debet alterum impellere ad paupertatem & promissionem eius, magis quam ad oppositum: neque ad hoc potius, quam ad illud institutum vitæ: quia licet extra exercitia licitum sit, & pro merito ducendum, si quis cælibatum religionem, & aliam quamcumque Euangelicam perfectionem amplecti suadeat ijs omnibus, quos ex personarum, & conditionum ratione probabile sit fore idoneos: longe tamen conuenientius, meliusque est, inter exercitia ipsa id non attentare: sed Dei potius voluntatem quærere, atque præstolari, donec ipse Creator, ac Dominus noster animæ sibi deuotæ sese communicet, eamque amplexans ad sui amorem, laudem & seruitium disponat, prout maximè scit esse commodum. Quapropter.

dictanti exercitia standū est in quodam æquilibrio, sinendumq., vt contra medium, Creator ipse cum creatura, & hæc vicissim cum illo rem transigat.

Decima sexta est: quod, vt Creator ipse, Dominusq. noster in Creatura sua certiùs operetur, si accidat animam ad aliquid minus rectum affici, atque inclinari, summo-
pere ac totis viribus nitendum est in contrarium: vt puta, si ad officium vel beneficium adipiscendum aspiret, non diuinæ gloriæ, aut communis animarum salutis causa, sed cōmoditatis suæ, negotiorumq. temporalium dumtaxat: tunc affectus ad oppositum impelli debet, per assiduas orationes, & alia exercitia pia, in quibus a clementia Dei oppositū petatur: videlicet, hunc vt ille animum offerat ipsi Deo, se tale
offi-

officium vel beneficium, aut aliud quiduis, iam non appetere, nisi priorem affectum adeo mutauerit, vt nihil iam omnino desideret, vel possideat alia ex causa, quàm diuini cultus, & honoris.

Decima * septima perutilis est, * d quòd scilicet tradens exercitia, inquirere, ac scire nolens proprias alterius cogitationes, & peccata: superest, vt certior factus fideliter de cogitationibus a vario spiritu immisissis, & ad maius, aut minus bonum trahentibus, spiritualia nonnulla exercitia illi præscribat præfenti animæ necessitati opportuna.

Decima octaua est: quòd iuxta eius, qui exercetur, habitudinem, putà pro ætate, doctrina, vel ingenio, accommodari debent exercitia: ne cui rudi aut imbecilli, seu debili ea imponantur, quæ ferre non possit

possit citra incommodum, nedum
 ad profectum suum assumere. Simi-
 liter prout cuique in animo est sese
 disponere, impartiendum id demum
 est, quod eum potissimum iuuare
 possit. Propterea ei, qui se instrui
 dumtaxat postulat, & ad gradum
 aliquem perducere, in quo animus
 suus conquiescat, tradi potest parti-
 culare primum examen infra posi-
 tum. pag. 37. deinde generale pag.
 42. simulq. modus orandi mane per
 horæ dimidium, ex præceptorum
 Dei, & peccatorum mortaliū confi-
 deratione, de qua p. 152. Suadendū
 etiam fuerit, ut octauo quoque die
 peccata sua confiteatur, & quinde-
 cim dierum intervallo, vel octo
 potius, si affectus impellat, sumat
 Eucharistiæ Sacramētum. Ista exer-
 citationis ratio proprie competit ru-
 dioribus, seu illiteratis, quibus in-
 super

super exponenda erunt singula præcepta Dei, atque Ecclesiæ: mortalia peccata, cum quinque sensibus, & operibus misericordiæ. Itidem si is, qui tradit exercitia, alterum viderit debilis esse naturæ, ac parum capacis, vnde modicus prouentus, & fructus sperari queat, satius fuerit aliqua ex dictis leuioribus exercitijs ipsi præscribere, vsque ad confessionem peccatorum: postea nonnulla conscientiæ examina, & methodum confessionis frequentioris dare, quibus iam paratum sibi animæ profectum seu lucrum tueri possit. Non erit autem progrediendum ad electionum dictamina, aliorumve, quam primæ hebdomadæ exercitiorum: quoties præsertim alij adsunt maiori cum fructu exercitandi: nec omnia omnibus præstare, temporis permittit angustia.

Decima.

Decima nona est, quòd hominib[us] negotijs publicis, vel alijs cò-
uenientibus districto, siue ingenio,
siue litteris præditus sit, suppetente
ipsi hora vna & dimidia diebus sin-
gulis ad sumenda nonnulla exercitia,
exponendum primò erit, quem in
finem homo creatus sit: deinde per
horam dimidiam examen particula-
re, deinceps generale cū modo ritè
confitendi, sumendiq. sancti Sacra-
menti, tradi ei possunt: præscriben-
do etiā, vt mane, per triduum, spa-
tio vnius horæ meditationem agat
de primo, secundo, ac tertio pecca-
to, vt docetur, pag. 53. Postea per
alios tres dies eadem hora de pro-
cessu peccatorū vt pag. 61. Per alios
totidem de poenis, quæ peccatis re-
spondent. pag. 67.

Dictandæ quoque illi erunt intra
totum dictarum trium meditatio-
num

num tempus, decem additiones illæ, quæ habentur, pag. 70.

Observabitur eadem meditandi ratio circa mysteria Domini nostri Iesu Christi, quæ infra in ipsis exercitijs late explicatur.

Vigesima est, quod ei, qui a negotijs liberior est, & fructum consequi spirituales optat, quàm possit maximū, tradenda sunt omnia exercitia eodem, quo procedūt, ordine (& quidem scribi rerum capita ne excidant e memoria expedit) In quibus (secundum successum communiorum) tanto maiorem faciet progressum spiritualis vitæ, quanto magis ab amicis, notisq. omnibus, & ab omni rerum humanarum solitudine sese abduxerit: ut si ab ædibus pristinis migret in domum, cellamve aliquam secretiorem, vnde ipsi liberum securumq.

C

sit

sit egredi ad matutinum sacrum Mis-
 sa, vel ad vespertinum officium cum
 libuerit, audiendum, absque fami-
 liaris cuiusquam interpellatione.
 Ex qua quidem loci secessione in-
 ter alias multas commoditates hæ-
 tres præcipue consurgunt. Prima,
 quòd exclusis amicis & familiari-
 bus, negotijsq. minus recte ordinatis
 ad Dei cultum, gratiam apud Deum
 non mediocrem meretur. Secunda,
 quòd per huiusmodi secessum intel-
 lectu minus quàm antea distracto
 in diuersas partes, sed collecta re-
 ductaq. omni cogitatione ad rem
 vnā, scilicet ad obsequendū Deo
 Creatori suo, & salutem animæ suæ
 consulendum multo liberius, ac ex-
 peditius vititur naturæ viribus in-
 querendo eo, quod desiderat tan-
 to opere. Tertia, quòd quanto se ma-
 gis reperit anima segregatam, ac
 soli-

solitariam, tanto aptiorem seipsam
reddit ad querendū, attingendumq.
Creatorem, & Dominum suum: ad
quem insuper, quò propius accedit,
eo melius ad suscipienda bonitatis
diuinæ dona disponitur.

*Exercitia quædam spiritualia, per
quæ homo dirigitur, vt vincere
seipsum possit, & vitæ suæ ra-
tionem, determinatione a noxijs
affectibus libera, instituere.*

IN primis, vt per huiusmo-
di exercitia, tam qui ea
tradit, quàm qui accipit,
iuvâri queat, supponen-
dum est Christianum vnumquem-
que piū, debere promptiore animo
sententiam seu propositionem ob-
scuram alterius, in bonam trahere

C 2 par-

partem, quàm damnare. Si verò nulla eam ratione tutari possit, exquirat dicentis mentem, & si minus rectè sentiat, vel intelligat, corripiat benignè: hoc nisi sufficit, vias omnes opportunas tentet, quibus illum sanum intellectu, ac securum reddat ab errore.

Principium siue fundamentum.

C Reatus est homo ad hunc finem, vt Dominum Deum suū laudet, ac reueretur, eiq. seruiens tandem saluus fiat. Reliqua vero supra terram sita, creata sunt hominis ipsius causa, vt eum ad finem creationis suæ prosequendum iuuent: vnde sequitur vtendum illis, vel abstinendum eatenus esse, quatenus ad prosecutionē finis vel conferunt, vel obsunt. Quapropter debemus.

bemus absque differentia nos habere circa res creatas omnes (* prout * e libertati arbitrij nostri subiectæ sūt, & non prohibita) Ita, vt (quod in nobis est) non quæramus sanitatem magis, quam ægritudinem: neque diuitias paupertati, honorem contemptui, vitam longam breui præferamus. * Sed consentaneum est, ex * f omnibus ea demum, quæ ad finem ducunt, eligere ac desiderare.

Examen particulare & quotidianum, tria tempora complectens, ad dispositionem sui ac duplicem discussionem accommoda.

Primum tempus est matutinum, quo debet homo, statim dum a somno surgit, proponere diligen-

tem sui custodiam circa peccatum
 aut vitium aliquod particulare, a
 quo emendari cupit. Secundum est
 pomeridianum, in quo petenda est
 a Deo gratia, vt reminisci possit il-
 le, quoties in peccatum seu deli-
 ctum istud particulare inciderit, &
 in posterum cauere: deinde prio-
 rem faciat discussionem, exigens
 ab anima sua rationem de peccato,
 seu vitio iam dicto, & singulas diei
 partes præteritas percurrentes ab ea
 hora, qua surrexit, vsque ad præ-
 sentem, quoties illud commiserit,
 & puncta totidem signet in priore
 linea figuræ subscriptæ: quibus per-
 actis denuo proponat per spatium
 diei reliquum, diligentius sese co-
 hibere. Tertium erit vespertinum
 tempus, in quo, post coenæ horam,
 facienda est discussio secunda, per-
 cursus itidem horis singulis, ab exa-
 mine

mine priore vsque ad præsens lapsis,
& eodem modo memoratis enu-
meratisq. vicibus, quibus delique-
rit, parem eis punctorum numerum
signabit in posteriore linea, figuræ
sequenti similis ad hoc præparata.

ADDITIONES QVATVOR

utiles ad faciliorem & celerio-
rem peccati, seu vitij cu-
iusvis extirpationem.

Rima est, vt quoties id
peccati seu delicti genus
homo commiserit, ma-
nu pectori admota, do-
leat de lapsu, quod fieri potest
etiam assistentibus alijs, nec aduer-
tentibus.

Secunda est, vt sub noctem nu-
meratis, comparatisq. inuicem

C

4

pua-

punctis linearum, quarū prior prior
ri examini, posterior posteriori as-
signatur, attendat, an à priore exa-
mine vsque ad secundum aliqua
successerit emendatio.

Tertia est: vt conferat diei se-
cundæ, atque præcedentis exa-
mina inuicem: considerans ecquid
sibi emendationis interuenerit.

Quartæ vt collatis hebdomada-
rum duarum inter se examini-
bus, pari modo: factæ vel omis-
sæ emendationis rationem habeat.

Item notandum est ex sequenti-
bus figuris primam cæteris lon-
giorem deputari diei primæ, puta
Dominicæ: Secundam vero diei
Lunæ paulo breuiorem: & ita dein-
ceps: cū par sit diminui in dies
erratorum numerum.

examine conspectus Generalis in
 q. 1. et 2. non dicitur de q. 1. et 2.
 conspectus conspectus

C

,

Exa-

*Examen conscientiae generale ad
purgationem animae, & ad pec-
catorum confessionem vili-
simum.*

¶ Ro comperto ponitur tri-
plex incidere homini co-
gitationū genus: Vnum
ex proprio surgens motu
ipsius hominis: Reliqua vero duo
extrinsecus aduenientia, ex boni
scilicet, vel mali spiritus sugge-
stione.

De Cogitatione.

DVobis modis elicitur meri-
tū ex mala cogitatione in ma-
teria peccati mortalis, de qua hic
sermo est. Primo, quando suggeri-
tur de patrando mortali crimine co-
gitatio, sed ea confestim repugnando

do vincitur. Secundo, quando prauæ istiusmodi suggestioni semel, ac iterum repulsæ, & subinde nihilominus reuertenti continue resistit homo, donec penitus expugnetur: quod quidem victoriæ genus merito alterum antecellit.

Peccat autem leuiter aliquis, seu venialiter, quando in suborta peccati mortalis cogitatione, aliquantulum moratur, quasi auscultando, vel quando aliqua obiter sensus delectatione afficitur, vel in ea retundenda sese exhibet negligentem. Mortale vero peccatum, per cogitationem duobus modis admittitur. Primo, quando cogitationi peccati præbetur quacumque ratione, assensus. Secundo, quando peccatum illud opere completur, idque grauius est priore, ex tribus causis: Videlicet, ob maiorem temporis

poris decursum: ob actum intensiorem: & ob plurium denique offendiculum, siue detrimentum.

De Loquela.

Verbo etiam multifariam offenditur Deus: vt in blasphemia, iuramento. Nam iurandum non est, neque per creatorem, neque per creaturas vllas, nisi concurrentibus his tribus, veritate, necessitate, ac reuerentia. Porro intelligenda est necessitas, non in veritatis cuiuslibet affirmatione, sed eius tantum, quæ circa spirituale, corporale, vel etiam temporale bonum aliquod, momenti est non leuis. Reuerentiam dicimus, quando assumens diuinum nomen adhibet considerationem, vt Deo Creatori, ac Domino debitus honor tribuatur.

Scien-

Sciendum est autem, licet iuramentum temere, seu vane factum per Creatorem, sit grauius peccatum, quam per creaturam: difficilius tamen esse, per hanc, quam per illum licite iurare, seruatis debitis circūstantijs, quas diximus. Primo, quia in mentione creaturæ faciendā per iuramentum, non ita excitamur aut reddimur attenti, vt ex veritate ac necessitate iuremus, sicut nominato rerum omnium Creatore. Secundo, eo quòd ad honorem Deo exhibendum cum reuerentia, longe debilius mouemur ex commemoratione creaturæ, quàm ipsius Dei Creatoris: Quamobrem iurare per creaturas, perfectis magis conceditur, quam crassioribus; sine idiotis: quandoquidem perfecti ex contemplationis vsu assiduo, & Illustratione intellectus, considerant

derant propius, atque deprehendunt Deum secundum essentiam, præsentiam, & potentiam suam creaturæ cuiuslibet inesse: vnde ad præstendam illi debitam in iuramento reuerentiam paratiores sunt alijs, qui eo perfectionis nondum prouecti sunt. Tertio, quia creaturis ad confirmationem iuramenti crebrius adscitis, periculum esset idololatriæ: id quod imperfectis magis, quam perfectis fuerit timendum.

Vltandum est insuper verbum otiosum (inter alia locutionis peccata,) quale esse intelligitur, quodcumque nec loquenti, nec alteri prodest, nec eo etiam animo profertur, ut afferat utilitatem. E conuerso vero minime otiosum censendum est verbum illud, quodcumque ad animæ vel propriæ, vel alienæ, aut ad corporis, aut rei etiam

etiam temporalis commodum per-
tinet: aut certe ad tale quippiam ex
dicentis mente dirigitur: etiam si
quis de negotijs loquatur, ab insti-
tuto suo alienis, vt religiosus de
bellis, vel mercimonijs. Cæterum
ex sermone quidem, ad finem bo-
num ordinato, meritum contingit:
ad malum vero finem, aut futiliter
prolatus sermo, generat peccatum.

Sunt & oris peccata mendacium,
falsa testimonia, detractio. Nam de-
trahendum non est alteri, nec ob-
murmurandum. Reuelato enim
mortali alicuius peccato, quod pu-
blicum non sit, cum mala intentio-
ne, vel graui damno famæ alterius,
mortale itidem peccatum commit-
titur: veniali autem, veniale so-
lum. Ad hæc quotiescumque alie-
num patefacimus vitium, vel defe-
ctum, nostrum ipsorum vitium,

ac

ac defectum simul commonstramus.
Verumtamen ubi recta mens est, de
proximi delicto licebit loqui bi-
sariam.

Primo, quando publicum est,
ut meretricium, vel damnatum in
iudicio, vel perniciosum, puta ob
errorem publicum, animos con-
uersantium corrumpentem.

Secundo, quoties occultum ali-
cuius crimen indicatur alteri, per
cuius subuentionem, ille releuari
a peccato possit: dummodo rei hu-
ius, probabilis aliqua ratio, vel con-
iectura offeratur.

Possent inter oris peccata, irrifio-
nes, contumeliae, & alia id genus
adscribi, quae persequi licebit tra-
denti exercitia, prout opus esse iu-
dicauerit.

De

De opere.

Propositis ante oculos decem mandatis Dei, cū Ecclesiæ præceptis & iussis maiorum, seu superiorum, æstimandum est, quicquid sit operis aduersus quodlibet eorum, id peccatū esse: leuius aut grauius tamen, pro inæquali peccandi modo, & pro diuersa peccantium habitudine. Porro, reduci ad iussa ducimus superiorū, diplomata, seu indulta Pontificum, pro infidelium expugnatione, vel Christianorum pace, concedi atque promulgari solita: per quæ ad confessionem peccatorū, & Eucharistiæ sanctæ sumptionem, Christi fideles inuitantur. Peccat siquidem non leuiter, quicumque tam pias Rectorum Ecclesiæ cohortationes, sanctionesq. aspernari audet, ac transgredi.

D**Exa-**

*Examinis Generalis modus, par-
ticulas seu puncta quinque com-
plectentis.*

U **P** **R**imum punctum est, Do-
mino nostro Deo, pro
beneficijs acceptis, gra-
tias agendas esse.

Secundum, quod debemus pro
cognitione, & expulsiōe peccato-
rum gratiam flagitare.

Tertium, de admisis præsenti
die peccatis, rationem ab anima no-
stra exigere, per horas singulas, ex
quo surreximus, vestigando. Et
primo quidem circa cogitationem,
deinde circa loquelam, atque ope-
rationem, eodem ordine, quo in
particulari examine traditum est.
Quartum, postulare veniam de de-
lictis.

Quin-

Quintum, proponere cum Dei gratia emendationem: & orationem dominicam post dicta omnia recitare. Pater noster.

Confessionis Generalis, & communionis vsus.

EX Confessione generali vltro facta, inter alia pleraque, percipiuntur tria hæc emolumenta. Primum: quòd tametsi, qui annis singulis saltem confitetur semel, ad generalem huiusmodi confessionem minime obligetur: eam tamen facienti ipsi multo plus commodi, & meriti accedit, ob dolorem scilicet de peccatis, & malitia vitæ præteritæ, quem ita sentit vehementiorem.

Secundum, quoniã inspecta, per spiritualem exercitationem, lon-

D

2

8c

ge quam antea manifestius natura,
& malitia peccatorum, tanto am-
plius commodum, ac meritum per-
cepturus est.

Tertium, quia consentaneum est,
hominem sic rite confessum, atque
dispositum, multo melius se habe-
re ad Eucharistiæ sumptionem, quæ
maxime confert, & ad fugam pec-
cati & ad gratiæ receptæ conserua-
tionem, & augmentum.

Porro generalis ista confessio,
post hebdomadæ primæ exercitia
potissimum erit opportuna.

*Primum exercitium meditandi
secundum tres animæ potentias,
circa peccatum triplex. Et con-
tinet orationem præparatoriam,
duo præludia, & puncta tria
præcipua, cum vno colloquio.*

 Ratio præparatoria est,
qua petimus a Domino
gratiam, vt vires atque
operationes nostræ om-
nes, sincere ad eius gloriam, & cul-
tum tendant.

Primum præludium est, ratio
quædam componendi loci: pro
qua notandum est, quod in quauis
meditatione, siue contemplatione,
de re corporea, vt puta de Christo,
effingendus erit nobis, secundum
visionem quandam imaginariam,
locus corporeus, id quod contem-

D 3 pla

plamur, representans, veluti templum, aut mons, in quo reperiamus Christum Iesum, vel Mariam Virginem, & cætera, quæ spectant ad contemplationis nostræ argumentum. Sin autem speculationi subest res incorporea, ut est consideratio peccatorum nunc oblata: poterit loci constructio talis esse, ut si per imaginationem cernamus animam nostram in corpore isto corruptibili, velut in carcere constrictam: hominem quoque ipsum, in hac miseriæ valde, inter animalia bruta exulantem.

Secundum erit præludium, ut à Domino id postulem, quod exopto, iuxta propositæ contemplationis argumentum: nimirum si de Christi resurrectione fuerit meditandum, petenda erit lætitia, qua gaudenti
Chri-

Christo congaudeam: sin de passione, lacrymas, poenas, & angores petam, ad compatiendum Christo patienti. In præsenti ergo meditatione, pudorem confusionemq. mei ipsius debeo exposcere, attendens quàm multi homines ob peccatum mortale, vel vnicum, damnati fuerint: & quòd ego toties peccando sim damnationem commeritus.

Notandum ad hæc, quod omni meditationi, seu contemplationi, præmitti debent tam oratio præparatoria, quàm præludia duo: sed oratio quidem semper fit eodem modo, præludia vero pro diuersitate rerum sunt diuersa.

Primum punctum erit, vt exercetur memoria mea circa primum peccatorum omnium, quod fuit ab angelis commissum, adhi-

D 4 **b**ito

bito statim discursu intellectus , atque voluntatis motu , instigante me ad voluenda , & intelligenda ea , per quæ erubescam , & confundar totus , facta vnius tantum peccati angelorum , cum tot meis comparatione : Vnde colligere liceat , cum illi ob vnicum crimen , addicti sint inferno , quam sæpe ipse supplicium idem meruerim . In memoriam itaque dicimus trahendum esse quò pacto Angeli creati primum in statu gratiæ , sed (quod necesse erat ad beatitudinis consummationem ,) non volentes per arbitrij libertatem , Creatori suo reuerentiam , & obsequium præstare , at contra eum ipsum insolescentes , conuersi fuerint ex gratia , in malitiam , & de cælo ad infernum præcipitati . Consequenter discurrendum erit per officium intellectus circa hæc pensculatius ,

nec

nec non concitandis simul voluntatis affectionibus, acrius insistendum.

Secundum est punctum, easdem potentias tres, circa peccatum primorum parentū (quod secundum appellabimus) exercere: tractando memoria, quā diuturnam, ob illud, poenitentiam egerunt: quanta humanum genus corruptio inuasit: quot hominum millia ad inferos deturbata sunt. Memorandum est videlicet, quomodo Adam in Damasceno campo, de limo terræ factus, positusq. in terrestri Paradiso, & Eva formata ex vna costarū eius, cum de fructu arboris scientiæ boni, & mali, prohibiti essent comedere, & nihilominus comedissent: post peccatum subito, ex Paradiso eiectioni sint: vestibis pelliceis induti, & originali iustitia priuati, re-

D i li-

56
liquum vitæ suæ tempus, in labori-
bus, ac ærumnis maximis, poeni-
tendo traxerint. Super his etiam,
ratiocinio intellectus, & affectibus
voluntatis vtendum erit, sicut
prius.

Tertium est, vt exerceamur pa-
ri modo, circa peccatum mor-
tale, & particulare quodlibet (ipsū
nos tertium peccatum dicemus, vt
à duobus supra positis distinguatur)
considerando, quòd peccato tali, vel
semel dumtaxat commisso, forte
detrussi sint multi ad infernum:
quòdque præterea prope innumeri,
ob delicta meis pauciora, atque le-
uiora forte crucientur æternis poe-
nis. Vnde memoria versandum erit,
quanta sit peccati grauitas, & mali-
tia, Deum omnium Conditorem
atque Dominum offendentis. Ra-
tiocinandum quoque est, suppli-
cium

eum æternum peccato iuste irrogari, vt pote, aduersus infinitam bonitatem Dei perpetrato. Postremo suscitandi sunt affectus, sicut iam dictum est.

Colloquium fiet imaginando Iesum Christum coram me adesse, in cruce fixum. Itaque exquiram mecum rationem, qua Creator ipse infinitus, fieri creatura, & ab æterna vita, ad temporariam mortem venire, pro peccatis meis dignatus sit. Arguam insuper me ipsum, percontans, quid hactenus dignum memoratu egerim pro Christo? quid agam tandem, aut agere debeam? Et in eum intuens sic cruci affixum, ea proloquar, quæ suggeret mens, & affectus. Porro Colloquij proprium illud est, vt fiat sicut amici sermo ad amicum, vel serui ad Dominum:

nunc

nunc gratiæ aliquid petendo : nunc
culpam aliquam meam inculpando :
interdum propria quælibet commu-
nicando , ac petendo consilium su-
per illis , siue auxilium . Vltimo di-
catur Pater noster.

*Secundum Exercitium, est medi-
tatio de peccatis, complectens
ultra orationem præparatoriam,
& duo præludia, quinque arti-
culos, seu puncta, cum collo-
quio ad finem.*

Ræparatoria oratio eadem
quæ supra.
Prius præludium ean-
dem exigit constructio-
nem loci, vt in præcedenti medita-
tione. Posterius verò fiet, poscen-
do id, quod hic quærimus, dolo-
rem

rem scilicet intensum de peccatis,
atque abundantem fletum.

P Vnctum primum, sit processus
quidam, per quem peccata to-
tius vitæ, in memoriam reuocan-
tur, percurfis gradatim, discussisq.
annis, & spatijs temporum singulis:
Qua in re, triplici iuuamur com-
pendio, consideratis videlicet locis
habitationis nostræ, conuersatio-
num modis, & officiorum, seu ne-
gotiorum, quibus functi sumus, ge-
neribus diuersis.

S Ecundum est, peccata ipsa per-
pendere, quanta sit foeditas, &
nequitia singulorum ex natura sua,
si vel prohibita non essent.

T Ertium est, considerare me
ipsum, quisnam, aut qualis sim,
additis exemplis, quæ me in maiore
mei contemptum trahant. vt si me
cum reputem, quantulus sim ad ho-
minum

minum omnium coetum comparatus : Quid deinde sit multitudo vniuersa mortalium , si cum angelis , beatifq. omnibus conferatur : post hæc attendendum est , quid rei sit tandem , quicquid est creatum , præ ipso Deo Creatore : Iam quid homuncio ego vnus esse possum ? deum inspiciam corruptionem mei totius , prauitatē animæ , atque corporis foeditatem , ac me , tamquam vlcus , siue apostema esse ducam , ex quo tanta sanies peccatorum , tantaque vitiorum lues defluerit.

Quartum est : cogitare quid sit Deus , quem ita offendi : collectis , comparatisque perfectionibus attributis Deo , vt proprijs , cum oppositis meis vitijs , atque defectibus : summam scilicet eius potentiam , sapientiam , bonitatem , & iustitiam , cum extrema mea in-

firmi-

firmitate, ignorantia, malitia, & iniquitate, conferendo.

Quintum: In exclamationem prorumpere, ex commotione affectus vehementi, admirando valde, quomodo creaturæ omnes (discurso facto per singulas) me sustinuerint tandiu, & hucusque viuum seruauerint: quo modo angeli, diuinæ iustitiæ gladium ferētes, æquo me animo tulerint, custodierint, suisque etiam iuuerint suffragijs: quomodo pro me intercesserint Sancti: quomodo Coelum, Sol, Luna, & alia Sydera, Elementa, cunctaque animantium genera, & Terræ germina, debitæ vindictæ loco, mihi feruierint: vt quo denique modo non absorbuerit me dehiscens tellus, & mille infernos referans, in quibus perpetuas pœnas daturus essem.

Terc.

Terminanda demum erit hæc meditatio per colloquium, extollendo infinitam Dei misericordiam, & gratias pro viribus agendo, quòd vitam ad hunc vsque diem prorogauerit, vnde proposita in futurum mei emendatione, recitabo semel Pater noster.

Tertium Exercitiū non erit aliud, quàm repetitio primi, & secundi, vna cū tribus colloquijs.

Ost preparatoriam orationem, & duplex præludium, repetenda erunt præcedentia duo exercitia, notatis punctis, seu locis, in quibus maiorem senserimus consolationem, desolationem, aut aliam quamcumque spiritualem affectionem;

nem: ac in illis diutius diligentiusq.
immorandum erit, deinde occur-
rente nobis spiritali motu, ad col-
loquia quæ sequuntur tria veniemus.

Colloquium primum fit ad Do-
minam nostram Christi Ma-
trem, flagitando intercessionem eius
apud Filium, & gratiæ impetratio-
nem nobis tripliciter necessariæ.
Primò, vt internam criminum no-
strorum cognitionem, ac detesta-
tionem sentiamus. Secundo, vt
operum nostrorū agnoscentes, ab-
horrentesq. ordinem peruersum,
correcto eo, nosmet ipsos secundū
Deum recte ordinemus. Tertio, vt
perspecta, & damnata mundi pra-
uitate, à rebus mundanis, ac va-
nis nos recipiamus. His expletis se-
mel recitetur Aue Maria.

Secundum colloquium fiat simi-
liter ad Christum Dominum, &

E

Media-

Mediatorem nostrum, vt illa eadem nobis impetret ab æterno Patre. Subdetur in fine oratio, quæ incipit: Anima Christi.

Tertium eodem processu faciendum est ad Deum Patrem, vt triplicem illam gratiam nobis largiatur, & in fine semel recitandum Pater noster.

*Quartum exercitium conficitur
ex tertij repetitione.*

Onitur repetitio eiusmodi, veluti quædam eorum ruminatio, quæ meditatæ sum in exercitijs prioribus, vt ea continue reminiscendo, discurrat facilius intellectus sine diuagatione. Adijcienda quoque erunt tria eadem colloquia.

Quig-

*Quintum Exercitium est contem-
platio de inferno, continetque
ultra orationem preparato-
riam, & duo præludia, puncta
quinque, & vnum colloquium.*

Ratio præparatoria non
differt à superiore.

Prius præludium, hic
habet compositionem
loci, subiecta oculis imaginationis
inferni longitudine, latitudine, ac
profunditate. Posterius vero, con-
sistit in poscenda intima poenarum,
quas damnati luunt, apprehensio-
ne, vt si quando me coeperit diuini
amoris obliuio, saltem, a peccatis,
supplicij timor coerceat.

P Vñctum primum est, spectare
per imaginationem, vasta infe-
rorum incendia, & * animas igneis * g

E 2 qui-

quibusdam corporibus, velut erga
 stulis inclusas.

Secundum: audire imaginarie
 planctus, eiulatus, vociferatio-
 nes, atque blasphemias in Chri-
 stum, & Sanctos eius, illinc erum-
 pentes.

Tertium: imaginario etiam ol-
 factu fumum, sulfur, & senti-
 næ cuiusdam, seu foecis, atque pu-
 tredinis graueolentiam persentire.

Quartum: gustare similiter res
 amarissimas vt lachrymas, ran-
 corem, conscientiaq. vermen.

Quintum: tangere quodammo-
 do ignes illos, quorum tactu
 animæ ipsæ amburuntur.

Colloquēdo interim cum Chri-
 sto, in memoriam adducendæ
 erunt illorum animæ, qui ad infer-
 ni poenas dānati sunt, vel quia cre-
 dere noluerunt aduentum Christi,
 vel

vel licet crederent, non tamen conformem præceptis eius vitam exegerunt: idq. vel ante aduentū Christi, vel eodem tempore, quo vixit Christus in hoc mundo, vel post illud deinceps. Gratia postremo agendæ sunt eidē Christo quàm maximæ, quòd in tale quodpiam exercitium non permiserit me corruere, sed potius ad hunc vsque diem summa pietate, & misericordia me prosecutus sit. Finis imponetur, dicto Pater noster.

Si visum erit ei, qui tradit exercitia, expedire ad profectum eorū, qui exercētur, alias meditationes his adijcere, vt de morte, ac alijs peccati poenis, de iudicio, &c. non se putet prohiberi, licet hic nō ascribantur.

Exercitiorum vero tempus ita distribuendum est, vt primum eorum fiat in media nocte, secundum ma-

ne, simul ac surrexerimus. Tertium ante, vel post Missæ sacrum, nondum sumpto cibo. Quártum, circiter horam vesperarum. Quintum, hora ante coenam. Quæ temporis distributio, singulis quatuor hebdomadis communis est: variari tamen potest, atque augeri vel minui, prout vnicuique, ad peragenda di-
c-
ta quinque exercitia, ætas, animi, corporisque dispositio, siue naturæ ipsius comp lexio subseruit.

Additiones ad exercitia melius agenda, & ad ea quæ optantur, inuenienda, perutiles.

Rima est: vt ego, post cubitum, ante somnum, modico temporis spatio, quo recitaretur semel angeli-

ca

ca salutatio * cogitem de hora , qua h
surgendum mihi erit , & de exerci-
tio faciendo.

Secunda: vt expergefactus, statim
exclusis omnibus alijs cogitatio-
nibus, animum ad illud applicem ,
quod in primo mediæ noctis exer-
citio contemplaturus sum : Vtque ,
maioris verecundiæ , & confusionis
gratia , exemplum mihi huiusmodi
proponam: Quomodo miles aliquis
staret coram rege suo & coetu au-
lico erubescens, anxius & confusus,
qui in regem ipsum acceptis ab eo
prius beneficijs, donisque plurimis,
ac magnis , grauiter deliquisse con-
uictus esset. In secundo itidem exer-
citio , reputans quantum peccau-
rim, fingā me catenis vinctum esse,
ac protinus sistendum corā summo
iudice sicut mortis reus quispiam ,
ferreis ligatus compedibus duci ad

E 4 tribu-

tribunal solet. His igitur, vel alijs
pro meditandarum rerum genere,
cogitationibus imbutus, vestitu
meo me induam.

Tertia: vt a loco futuræ medita-
tionis, vno, vel gemino adhuc
passu distans, per tantillum tempus,
quo percurri oratio Dominica pos-
set, animo sursum eleuato, conside-
rem Dominū meum Iesum, vt præ-
sentem, & spectantem, quidnam
acturus sum, cui reuerentiam cum
humili gestu exhibere debeam.

Quarta est: vt ipsam aggrediar
contemplationem, nunc pro-
stratus humi, & pronus, aut supinus
iacens, nunc sedens, aut stans, & eo
me componens modo, quo sperem
facilius id consequi, quod opto. Vbi
aduerti hæc duo debent: Primum,
quod si flexis genibus, vel in alio
quouis situ, voti compos sum, nil
requi-

requiram ultra: Secundum, quod in puncto, in quo assecutus fuero quasitam deuotionem, conquiescere debeo sine transcurrendi anxietate, donec mihi satisfecero.

Quinta: vt completo exercitio, sedens, vel deambulans, per quartam circiter horæ partem, mecum dispiciam, quonam modo meditatio, seu contemplatio mihi successerit: Et si quidem male, inquiram causas cum poenitudine, ac emendationis proposito: sin vero bene, gr̃atias Deo agam, eundem postea modum obseruaturus.

Sexta: vt cogitationes quæ gaudium afferunt, qualis est de gloriosa Christi resurrectione, subterfugiam: quoniam talis quælibet cogitatio impedit fletum, & dolorem de peccatis meis, qui tunc
quæren-

quærendus est, adscita potius, mortis vel iudicij recordatione.

Sextima, vt eandem ob causam, omni me priuem lucis claritate, ianuis ac fenestris clausis tantisper, dum illic moror, nisi quandiu legendum, aut vescendum erit.

Octaua, vt a risu, verbisque risum prouocantibus, maxime abstineam.

Nona, vt in neminem oculos intendam, nisi salutandi aut valedicendi poscat occasio.

Decima, vt aliquam addam satisfactionem, seu poenitentiam: Quæ quidem in interiorem & exteriorem diuiditur, Interior est, dolor de proprijs peccatis, cum firmo proposito cauendi, tum ab illis, tum ab alijs quibusuis in posterum.

rum. Exterior autem, est fructus interioris, videlicet castigatio aliqua de commissis, quæ tribus potissimum modis assumi potest.

Primo circa victum: subtractis quibusdam non superfluis solum (quod temperantiæ est, non poenitentiae) sed etiam convenientibus alimentis: Et eo fit melius, quo plus subtrahitur, vitata interim naturæ corruptione, aut debilitate graui, seu infirmitate. Secundo circa somni & strati modum, sublati non mollibus tantum, aut delictiosis rebus sed alijs etiam opportunis, quantum licet, citra vitæ, aut valetudinis graue periculum: quapropter de somno necessario nihil demendum est, nisi aliquantisper ad consuetudinem (si cui est nimij somni) moderandam. Tertio circa ipsam carnem, vt inflictum sen-

riat dolorem , admotis , gestatiffue cilicijs , funibus aut vectibus ferreis , vel incussis verberibus , ac plagis , vel alijs austeritatis generibus assumptis: In quibus tamen omnibus magis expedire videtur , vt doloris sensus in carne tantum sit , nec penetret ossa , cum infirmitatis periculo . Quare flagellis potissimum vtemur ex funiculis minutis , quæ exteriores affligunt partes , non autem adeo interiores , vt valetudinem aduersam causare possint . Notanda sunt insuper quatuor hæc .

Circa poenitentiam Primum , quod poenitentiae exterioris triplex est vsus , seu effectus : nimirum , vt pro delictis præteritis non nihil satisfiat : vt vincat seipsum homo , inferiorem sui partem , quæ sensualitas appellatur , superiori . hoc est rationi , magis subijciens .

Ve

Vt postremo quæramus atque impetremus aliquod gratiæ diuinæ donum, quod optamus: puta intimam cordis contritionem de peccatis, & abundantiam lachrymarum, vel propter illa, vel propter poenas & dolores passionis Christi, aut dubij alicuius, quod nos angit, resolutionem.

Secundum, quod, additiones primæ dux, solis conueniunt exercitijs, quæ media nocte, & sub auro-ram fiunt. Quarta vero in templo, vel coram alijs nunquam, sed domini tantum, & clanculum exequenda est.

Tertium, quod quando is, qui exercitatur, affectum quæsitum non consequitur, ut dolorem. vel consolationem: mutare subinde expedit rationem victus somnique, & alia genera poenitentiae: Ita ut peniten-

nitentiam vnā per triduum sectemur, & proximo eam biduo relinquamus, vel etiam triduo, prout diuersis, plus aut minus poenitentiae est sumendum.

Præterea, cum poenitentias huiusmodi saepe omittamus ob affectum carnis aut erroneum iudicium, quasi naturalis nostra complexio ferre illas non possit, citra ingens valetudinis detrimentum: Et e contrario iustum nonnunquam poenitentiae modum excedamus, de corporis robore nimis confidentes: mutatis, vt dictum est, poenitentiae generibus, ac per vices sumptis, & relictis, euenit plerumque, vt clementissimus Dominus, qui naturam nostram perfectissime cognoscit, unicuique id compertum reddat, quod ipsi expedit.

Quartum: quod, particulare examen

men fiat ad tollendas culpas & negligentias, quæ circa exercitia & additiones solent obrepere: id quod etiam per tres alias sequentes hebdomadas, obseruandum venit.

HEBDOMADA Secunda.

*Contemplatio regni Iesu Christi, ex
similitudine Regis terreni,
subditos suos euocantis
ad bellum.*

Ratio preparatoria fiet
more supradicto.

Prælium primum
ad constructionem loci,
nunc erit, vt spectare nos imagine-
mur

mur synagogas, villas, & oppida;
quæ prædicans Christus pertransi-
bat: & sic de locis alijs.

Secundum, ad gratiam poscen-
dam pertinens, in hac parte erit,
petere a Deo, ne obsurdescamus vo-
cante nos Christo, sed ad sequen-
dum, ac obtemperandum prompti
simus.

Punctum primum esto, propone-
re mihi ob oculos, humanum
Regem diuinitus electum, cui Prin-
cipes, & populi omnes Christiani
reuerentiam & obsequium præstare
debeant.

Secundum est, imaginari quod
audiam illum Regem loquen-
tem ad omnes subditos. In animo
est mihi regiones infidelium vni-
uersas ditioni meæ subijcere, Qui-
cunque igitur comitari me velit,
paratus sit oportet non alio vti vi-
ctu,

ctu, vestitu, rebusque alijs, quam me
utentem cōspexerit. In ijsdem quo-
que laboribus, vigilijs, & casibus ce-
teris mecum persistendum erit, vt
particeps fiat victoriæ, & foelicitatis
vnusquisque, prout laborum, ac mo-
lestiarum socius extiterit.

Tertium est, considerare quid-
nam respondere debeant Regi
amantissimo, & liberalissimo fide-
les subditi, & quam prompte ad
omnem eius voluntatem offerre se
accinctos. Contra vero, si quis
non obaudiret, quanto apud homi-
nes vniuersos vituperio dignus es-
set, atque quam ignauus miles æsti-
mandus.

Pars secunda huius exercitiij
consistit in collatione similitu-
dinis inter dictum regem, & Do-
minum Iesum Christum, circa tri-
plex illud punctum.

F

Primo,

Primo, sic applicabimus exemplum: Si terrenus ille Rex, cum bellica sua euocatione, dignus est, cui attentio, & obsequium præstetur; quanto magis Christus Rex æternus, mundoque toti conspicuus, qui singulos ad se his inuitat verbis? Mea hæc est iustissima voluntas totius mundi dominium mihi vindicare, inimicos meos debellare omnes, ac ita demum in Patris mei gloriam intrare. Proinde quisquis eo mecum venire cupit, laboret mecum necesse est, Labori enim præmium respondebit.

Secundum, ratiocinabimur neminem fore sanæ mentis, qui non cupidissime Christi seruitio se totum offerat, & addicat.

Tertio, iudicandum erit, quod
 ij, qui se obsequijs illius prorsus duxerint mancipandos, non se
ipsos

ipfos tantum ad laborum toleran-
 tiam; verum etiam maiora, &
 præclariora quædam munera obla-
 turi sunt, expugnata carnis, sen-
 suum, amorisque proprij, & mun-
 dani rebellione. Vnde responde-
 bit quisque in hunc ferè modum:
 En, ò Rex supreme, ac Domine v-
 niuersorum, tua ego, licet indignif-
 simus, fretus tamen gratia, & ope,
 me tibi penitus offero, meaque om-
 nia tuæ subijcio voluntati: attestans
 coram infinita bonitate tua, nec-
 non in conspectu gloriosæ Virgi-
 nis Matris tuæ, totiusque curiæ cæ-
 lestis, hunc esse animum meum, hoc
 desiderium, hoc certissimum decre-
 tum: vt (dummodo in maiorem lau-
 dis tuæ, & obsequij mei prouentum
 cedat) quam possim proxime te se-
 quar, & imiter in ferendis iniu-
 rijs & aduersis omnibus, cum ve-

ra, tum spiritus, tum etiam rerum
paupertate, Si (inquam) sanctissi-
mæ tuæ maiestati placeat ad tale me-
vitæ institutum eligere, atque re-
cipere.

Fiet bis interdiu hoc exercitium,
mane, cum primum surreximus, &
in hora, prandium, vel coenam præ-
cedente.

In hac hebdomada secunda, &
subsequentibus, vtile fuerit, aliquid
subinde legere ex Euangelico, vel
pio alio codice, vt de imitatione
Christi, Sanctorum vita, &c.

*Primæ Diei meditatio prima erit,
de Incarnatione Iesu Christi,
complectens orationem præpa-
ratoriam, tria præludia, & pun-
ctaria, cum vno colloquio.*

O Ratio præparatoria nihil a su-
perioribus variatur.

Præ-

Praeludium primum est : proferre in medium contemplandæ rei historiam, quæ hoc loco erit : Quo modo personæ tres diuinæ, vniuersam terræ superficiem speculantes hominibus refertam, qui ad infernum descendebant, in Deitatis suæ æternitate decernunt, vt secunda persona, pro salute humani generis, naturam hominis assumat : Vnde adueniente tempore præstituto, archangelus Gabriel ad beatam Virginem Mariam nuntius destinatur, vt dicetur infra. pag. 162.

Secundum pertinet ad loci compositionem, quæ erit visio imaginaria, perinde ac si oculis pateret terræ vniuersæ ambitus, quam habitant tot diuersæ gentes: Deinde ad certam mûdi partem domuncula spectetur beatæ Virginis, apud

F 3 Naza-

Nazareth in provincia Galilææ sita.

Tertium continet gratiæ postulationem, vt intime cognoscā, quo pacto Dei Filius mei causa sit homo factus, vt ardentius ipsum amen, & abhinc sequar studiosius.

Notandum hic est, tam orationem preparatoriam, quam tria præludia per totam hanc hebdomadam, & reliquas sequentes itidem fieri, præludijs duntaxat, pro diuersitate rerum variatis.

Punctum primum est, vt specular personas omnes, de quibus agitur. Et primo quidem homines super faciem terræ degentes, adeo moribus, gestibus, & actionibus diuersos: quosdam albos, & nigros alios: nonnullos fruētes pace, & reliquos bellis agitados: hunc
plo-

plorantem, & ridentem illum :
sanum vnum, & alterum ægro-
tum : nascentes multos, & mul-
tos vicissim morientes : cæterasque
varietates prope innumeras.

Deinde contemplandę erunt per-
sonę tres diuinę, e solio regali suo
intuentes omnia hominum gene-
ra, in superficie terrę cæcorum
more viuientium, passimque mo-
rientium, & descendentium ad in-
fernum. Postea Virginem Mariam
cum Angelo eam salutante con-
siderabimus, aliquid inde semper
ad nos reflectendo, vt ex conside-
ratione tali fructum aliquem refe-
ramus.

Secundum punctum est, audi-
tu interno excipere, quid lo-
quantur personę omnes: vt homines
in terris confabulantes, blasphemantes,
sibi que inuicem conuinciantes.

F

4

Diui.

Diuinæ vero personæ in Cœlo de
redimendo humano genere collo-
quentes: Virgo & Angelus in cel-
lula de Incarnationis mysterio tra-
ctantes. Quorum omnium refle-
xione, seu applicatione quadam ad
meipsum facta, studebo ex singulis
nonnihil fructus decerpere.

Tertium consequenter erit, a-
ctiones quoque personarum si-
mul attendere: vt puta, quomodo
sefe inuicem mortales infestent,
concutiant, trucident, & omnes
ruant ad inferos: quomodo san-
ctissima Trinitas Incarnationis o-
pus exequatur: quomodo item sua
Angelus fungatur legatione, &
beata Virgo humillime se gerens,
diuinæ gratias agat maiestati. Ex
quibus ad nos ipsos, vt dictum
est, reflexis, fructus obiter est le-
gendus.

Collo-

Colloquium postremo subijci-
am disquisitis studiose verbis,
quibus diuinam quamlibet perso-
nam. Verbum incarnatum, & ip-
sius Matrem digne valeam compel-
lare: petendo etiam pro affectu,
quem in me sensero, quicquid ad
maiores inuuet imitationem Domi-
ni mei Iesu Christi, velut nunc re-
cens incarnati. Recitabitur in fine
Pater noster.

*Contemplatio secunda de
Natiuitate.*

O Ratio prapparatoria sicut su-
pra.

Praeludium primum ex histo-
ria dependet, quæ recensenden-
da est ab egressu beatæ Virgi-
nis,

nis, ex oppido Nazareth: quo scilicet modo ipsam iam nono mense grauida, & insidens asinæ (vt piè meditari licet) ac Ioseph comes, cum ancillula, & boue, profecti sunt Bethlehem, tributum a Cæsare exactum, pro se solutari.

Secundum vero deducendum erit ex consideratione itineris, æstimatede eius longitudine, obliquitate, lenitate, vel asperitate passim occurrente. Deinceps, etiam natiuitatis locum rimabimur, speluncæ similem, latum, vel angustum, planum, vel erectum, commode, vel incommode paratum.

Tertium, a superiore nihil mutabitur.

Punctum primum est, aspectus personarum, vt Virginis Deiparæ, & Ioseph coniugis, cum famula, & Christi Domini, vt infantis

tis nunc primum nati: ^a Inter quos ⁱ me adesse fingam, tanquam pauperulam, eorum utcumque necessitatibus, cum reuerentia maxima famulantem. Ac inde quid ad me redire emolumenti, ex tali spectaculo possit, dispiciam.

Secundum conficitur ex verborum quæ ibidem fiunt, apprehensione fructuosa.

Tertium ex negotiorum, quæ illic geruntur, inspectione, puta itineris, laborum & causarum, ob quas summus omnium Dominus, in summa natus sit egestate, laturus quoque in hac vita cum perpetua paupertate labores, famem, sitim, æstum, frigus, opprobria, verbera, & crucem tandem subiturus, idque mei causa: vnde per singulas studebo prouentum aliquem spirituales colligere. Hac

denum

demum concludenda erunt inito colloquio, & finito cum *Pater noster*.

Tertia contemplatio, est repetitio præcedentium duarum.

Pro tertio exercitio, seu contemplatione, repetuntur duæ præcedentes cum oratione præparatoria, & iisdem tribus præludijs, notando ubique, & fixius tractando illas partes, in quarum priore transcurso aliquid illustrationis, consolationis, vel desolationis acceperim. Subdetur etiam colloquium cum oratione Dominica, ut prius.

Notandum: eundem esse repetendi exercitij modum, & ordinem in hac hebdomada, & in sequentibus, qui fuit in prima: nisi quod

quod mutatur materia, eadem forma permanente.

Quarta contemplatio, est primæ ac secundæ, iterata repetitio, proximæ præcedenti penitus conformis.

Quinta contemplatio, est applicatio sensuum ad prædictas.

Ost orationem præparatoriam, cum tribus iam dictis præludijs apprimè conducit, quinque imaginarios sensus circa primam & secundam contemplationem, eo, qui sequitur modo, exercere, prout res subiecta, feret.

Punctum primum erit, secundum imaginationem respicere personas

nas omnes, & notatis, quæ circa eas
occurrent, circumstantijs, vtilitatem
nostram elicere.

Secundum, velut audiendo, quid
loquantur, aut loqui eas deceat,
omnia in vsum nostrum attrahere.

Tertium, interiore quodâ gustu,
& olfactu sentire, quanta sit
▪^k suauitas, & * dulcedo animæ, di-
uinis donis, ac virtutibus imbutæ,
iuxta rationem personæ quam con-
sideramus, adaptando nobis ea,
quæ fructum aliquem afferre pos-
sint.

Quartum, per internum tactum
attrectare, ac deosculari ve-
stimenta, loca, vestigia, cæteraque
personis talibus coniuncta, vnde fiat
nobis deuotionis vel boni cuiusli-
bet spiritualis maior accessio.

Hic erit contemplationi per
colloquium imponendus finis,
sicut

95
sicut prioribus, adiecto itidem Pa-
ter noster.

*Notanda insuper sunt hæc
quinque.*

Primum, quod tam in hac,
quam in qualibet sequē-
te hebdomada nullū de-
beo legere, vel cogitare
aliud mysterium, nisi quod eadem
hora, aut die considerandum sit,
cum alioquin vnū alteri obturbet.

Secundum, quod primum de In-
carnatione Christi exercitium
fit media nocte, proximum dilucu-
lo, tertium circa horam Missæ,
quartum sub vespertas, quintum
paulo ante coenam: & eorum cui-
libet, spatium impendetur vnius
horæ. Id quod abhinc deinceps
vbique venit obseruandum.

Ter-

Tertium: quod si is, qui exercitatur, sit senex, vel valetudinarius, vel per hebdomadam primam viribus attritus, præstat eum aliquoties non surgere de nocte, sed tres tantum contemplationes peragere, in aurora, circa Missæ
 2. I tempus, & ante prandium: * super addita circa vespertas vna repetitione, & sensuum applicatione, ante coenam.

Quartum: quod in hac hebdomada secunda, ex decem additionibus in prima traditis, variari debent secunda, sexta, & septima, cum decima ex parte. In secunda quidem hoc mutatur, quod simul atque excitor a somno, meditationem proxime instantem, debeo menti obijcere, ac desiderium prouocare, cognoscendi clarius incarnati æterni Verbi, vt ipsi seruam

aiam, & adhærescam tanto propensius, quanto incredibiliorem erga me bonitatem eius perspexero.

In sexta vero, vt frequenti versem memoria vitam Christi a tempore Incarnationis ad locum vsque, siue mysterium, de quo in præsentī die, vel hora sum meditaturus.

In septima, vt luce, vel obscuritate, sereno coelo, vel turbido delecter, quatenus ad scopum refert desideratæ rei, pertingendum.

In decima, vt ita me geram, sicut exigere videtur mysterij contemplandi genus: cum non nulla ex mysterijs poenitentiam requirant, alia non item. Decem igitur additionibus vtendum erit circumspecte.

Q Vintum est vltimo notandum: quòd in omnibus aliarum horarum (præterquam

G noctis.

noctis mediæ, & auroræ) exercitijs, assumendum erit aliquid, quod secundæ, & tertiæ additioni æquiualet, hunc in modum: vbi primum in mentem veniet, adesse meditandi horam priusquam accedam, prospiciam eminus, quò ferar, & coram quò sim appariturus, ac transcurfa obiter exercitij oblatis parte, contemplationem statim auspicabor.

*In secunda die. Argumentum primæ & secundæ contemplationis, erit Christi præsentatio in templo, de qua infra pag. 167. & * fuga in Aegyptum, de qua pag. 168.*

*m

Super duabus his contemplationibus fiet repetitio duplex & sensuum applicatio, vt supra.

Notan-

Notandum, quod expedit non-
nunquam eum, qui exercita-
tur, quamuis & vigore animi, &
corporis robore sit præditus; non
nihil tamen remittere de præscriptis
exercitijs secundæ huius hebdo-
madæ, & subsequen-
tium duarum: vt
assequi, quod cupit, commodius va-
leat, accepta solummodo contem-
platione vna in crepusculo matuti-
no, & altera circa Missæ tempus:
quarum repetitionem faciat hora
vesperarum: & sub coenam, quinque
imaginationis sensus super iisdem
exerceat.

De vero tertia meditandum oc-
curret, quo pacto puer Iesus
apud Nazareth subditus erat paren-
tibus, vt habetur pag. 169. Deinde,
quomodo ab eis repertus fuerit in
templo, p. 170. Fient item duæ repe-
titiones, cum sensuum applicatione.

G 2 **Præ-**

*Præludium quoddam, circa consi-
derationem statuum, seu ge-
nerum vitæ diuersorum.*

n

Vm * supra propositū
fuerit exemplū Chri-
sti, de vitæ genere,
quod in mādatorum
Dei obseruatione,
consistit, & primus seu communis
status appellatur, nunc idem ipse
Dominus, dum parentibus suis fuisse
subditus memoratur, formam vi-
detur exhibere, alterius, seu secun-
di status, pendentis ab obedientia,
& perfectionem Euangelicam affe-
rentis: quando videlicet in tem-
plum se contulit, patre adscititio, &
naturali Matre derelictis, vt æterni
Patris obsequio vacaret. Quare op-
portunum hic erit, nos quoque il-
lius.

lius vitam contemplantes, vestigare,
& efflagitare proprium vitæ genus,
in quo maiestati suæ nos seruire
malit.

Ad hoc igitur inquirendum, pos-
sumus introduci per sequens proxi-
me exercitium, ad Christi mentem
attendentes, collatam cum opposita
inimici. Discemus etiam exinde
qua sit nobis opus dispositione, vt
perfecti in eo euadamus statu, quæ-
cunque bonitas diuina eligendum
nobis suggesserit.

*Quarta die fiet meditatio de duo-
bus vexillis: vno quidem Iesu
Christi, optimi nostri Impera-
toris: altero vero Luciferi, ho-
stis hominum capitalissimi.*

O Ratio præparatoria fit secun-
dum morem.

G

3

Præ-

Praeludium primum: erit historica quædam consideratio Christi, ex vna parte, & ex altera Luciferi, quorum vterque omnes homines ad se vocat, sub vexillo suo congregandos.

Secundum est ad constructionem loci, vt repræsentetur nobis campus amplissimus circa Hierosolymam, in quo Dominus Iesus Christus, tanquam bonorum hominum omnium summus Dux assistat: Rursum alter campus in Babylonia: vbi se Lucifer, malorum, & aduersariorum ducem exhibeat.

Tertium: ad gratiam petendam illud erit, vt poscamus exploratas habere fraudes mali Ducis, inuocata simul diuina ope ad eas vitandas: veri autem, optimique Imperatoris Christi, agnoscere mores ingenuos, ac per gratiam imitari posse.

Punctum

PVnctum primum est: imaginari
coram oculis meis, apud cam-
pum Babylonicum, ducem impio-
rū in cathedra ignea, & fumosa se-
dere, horribilem figura, vultuq. ter-
ribilem.

Secundum est, advertere quomo-
do conuocatos dæmones innu-
meros per totum orbem spargit ad
nocendum, nullis ciuitatibus, & lo-
cis: nullis personarum generibus;
immunibus relictis.

Tertium, attendere cuiusmodi
concionem habeat, ad mini-
stros suos; quos instigat, vt corre-
ptis, iniectisque laqueis, & cathe-
nis, homines primum trahant (quod
ferè contingit) ad cupiditatem di-
uitiarum, vnde postea facilius in
mundani honoris ambitionem, ac
demum in superbiæ barathrum de-
turbari queant.

G

4

Atque

Atque ita tres sunt præcipui tentationum gradus, in diuitijs, honoribus, & superbia fundati: ex quibus in alia vitiorum genera omnia, præceps fit decursus.

Similiter ex opposito, considerandus est summus optimusque noster Dux, & Imperator Christus.

PVnctum primum erit: conspici Christum, in amano campo iuxta Hierosolymam, humili quidem constitutum loco, sed valde speciosum forma, & aspectu summe amabilem.

Secundum autem est: speculari quo pacto ipse mundi Dominus vniuersi, electos Apostolos, discipulos, & ministros alios per orbem mittat, qui omni hominum generi, statui, & conditioni doctrinam sacram, ac salutiferam impartiant.

Ter-

Tertium : auscultare concionem Christi exhortatoriam , ad seruos & amicos suos omnes in opus tale destinatos , qua eis præcipit , vt iuuare studeant quemlibet , ac primo inducendum curent ad spirituales affectum paupertatis : & insuper (si diuini obsequij ratio & electio celestis eo ferat) ad sectandam actu ipso veram paupertatem : deinde vt ad opprobrij , contemptusque desiderium alliciant , vnde humilitatis virtus enascitur . Et ita tres consurgunt perfectionis gradus , videlicet paupertas , abiectio sui , atque humilitas , quæ ex diametro diuitijs , honori , & superbiam opponuntur , ac virtutes omnes statim introducunt .

Colloquium postea formandum erit ad Virginem beatam , implorandaque est per eam a Filio gratia ,

gratia, vt recipi possim, & manere sub vexillo eius: Idque primum, per spiritualem tantum paupertatem, aut etiam in rerum expoliatione sitam (si quidem ad eam me vocare, atque admittere dignabitur) deinde per abiectiōem quoque, seu ignominiam, vt ipsum imiter vicinius, deprecando tamen culpam aliorum, ne contemptus mei, tam in alicuius detrimentum, quam in offensam Dei cedat.

Terminabitur primum hoc colloquium per Ave Maria.

Secundum colloquium ad Christum hominem dirigitur, vt mihi a Patre impetret illud idem, subdeturq. in fine oratio: Anima Christi.

Tertium ad Patrem, vt annuat petitioni, cum Pater noster.

Trans-

TRansigetur hoc exercitium semel in media nocte, & altera vice sub auroram.

Repetitiones vero duæ circa matutini sacri, atque vesperarum tempus erunt faciendæ, additis in fine tribus colloquijs. Sequens vero exercitium fiet ante coenam.

Meditatio eodem quarto die facienda, de tribus hominum classibus, seu differentijs, ut potissimam partem amplectamur.

Ratio præparatoria, ut semper antehac.

Præludiū primū fiat, propositis vice historiæ, tribus hominum classibus distinctis, quarum vnaquæque decem millia ducatorum, alio, quam diuini cul-

tus

tus, & amoris studio sibi parauerit:
 nunc autem placatum habere De-
 um, & salua fieri exoptet, sublato
 vtcunque noxio affectu rerum, vt-
 pote salutis impedimento.

Secundum est: loci cuiusdam
 imaginaria constructio, in quo
 videam meipsum coram Deo, San-
 ctisque omnibus, cum desiderio
 astantem, atque perseuerantem,
 quo nam pacto ipsi Deo placere
 queam potissimum.

Tertium est: optata rei petitio,
 nimirum gratia, per quam id
 eligam, quod & Deo acceptissi-
 mum, & mihi saluberrimum futu-
 rum sit.

Prima igitur classis optat qui-
 dem acquisita rei exuere affe-
 ctum, vt conciliari Deo possit: sed
 per media, debitaque adminicula to-
 to vitæ tempore non admouet.

Secun-

Secunda itidem affectum male ordinatum auferre cupit: sed rem interim mordicus tenere, ac Deum potius trahere ad votum proprium, quam relicto impedimento, per conducibiliorem statum ad illum tendere.

Tertia postremo affectum insu-
cerum volens abijcere, rem ipsam vel tollere, vel tenere æque parata est, pro ut ad diuinum cultum commodius fore, vel ex diuino instinctu, vel ex rationis dictamine animaduenerit: * Ac, interim om- * q
nia relinquens integra, illud tantum versat, & inquit, nec aliam admittit relinquendæ, aut retinendæ rei acquisitæ causam, præter rationem ac desiderium diuinæ gloriæ, vt quam maxima sit.

Colloquia tria subsequuntur, vt
nuper facta sunt de vexillis.

No.

NOtandum adhæc : quod vbi
 affectum sentimus paupertati
 perfectæ, quæ tum in spiritu, tum in
 rerum abdicatione subsistit, aduer-
 santem, & ad diuitias magis incli-
 nantem : multum confert, ad eum
 elidendum, petere ex Deo, licet re-
 nitente carne, vt ad paupertatem
 * r eiusmodi sectandam nos eligat : * ser-
 uabimus tamē interea desiderij no-
 stri libertatem qua liceat conue-
 nientiorem seruitio diuino viam in-
 uadere.

*Quinta die; sequetur contempla-
 tio de Domini transitu, a Na-
 zareth ad Iordanem fluvium,
 deque eius baptismo pag. 171.*

Fiet tam media nocte, quam pri-
 mo mane. Bis præterea repe-
 tur circa Missæ, ac vesperarum ho-
 ram

ram. Ante coenam applicabuntur quinque sensus. Adhæc quodlibet horum quinque exercitiorum præcedet oratio præparatoria, cum tribus præludijs, vt in superioribus de Incarnatione & natiuitate traditum est. Nec non adiectis tribus colloquijs, vt circa classes, vel iuxta id, quod ibi fuit subnotatum.

EXamen autem particulare a prædio & coena vſitatum, fiet hic, & in ſequentibus de erratis ac negligentijs, quæ circa proprias eius diei meditationes, & additiones contigerunt.

Sexta deinceps die, contemplandum ſe offert, quomodo Chriſtus Ieſus a flumine Iordanis petierit deſertum, ibique verſatus ſit. Seruata omnino exercitij diei quintæ, forma, pag. 171.

Septima : Quomodo beatus Andreas , & alij successiue Christū secuti sunt, vt dicetur, pag. 172.

Octaua : quomodo sermonem fecit Dominus in monte , octo beatitudinis modos edifferēs, p. 175.

Nona : quomodo nauigantibus discipulis se ostendit, ambulans super aquas maris, pag. 176.

Decima : quomodo in templo docuit, pag. 183.

Vndecima : de Lazari suscitatione, pag. 187.

Dodecima : de gestis in die palmarum, pag. 182.

Notanda hoc loco sunt hæc tria.

Primo : quòd in hac secunda hebdomada iuxta temporis facultatem, & utilitatem personæ sese exercentis, possunt aliquot meditationes vel adijci, vt de mysterijs visitationis, pastorum, circumcisionis,

&c

Et trium Regum, vel subtrahi ex
suprapositis: quippe, quæ introdu-
ctione tantum delineantur, ad for-
mandam melius contemplationem.

Secundo: * quod inchoanda est ele- * f
ctionum discussio a contempla-
tione discessus Christi ex Naza-
reth Iordanem versus vsque ad eam,
quæ fit quinto die, simul compre-
hendendam.

Tertio: quòd antequam electio-
num materiam aggrediamur,
vt ad capeffendam germanam Chri-
sti doctrinam affectum nostrum di-
sponamus, apprime iuuat confide-
rare, ac per diem totum reuoluere
identidem tres sequentes modos
humilitatis, nec non colloquia di-
cenda, crebro agitare.

Primus humilitatis modus hic
est, ad salutem necessarius, vt
ne penitus subdam diuinæ legi

H obser-

obseruandæ , vtque ne mundi quidem totius oblato mihi dominio , vel extremo vitæ discrimine obiecto , transgrediar ex deliberato , mādātum vllum diuinum , aut humanum , quod quidem peccati mortalis vinculo nos obliget.

SEcūdus maioris est perfectionis , vt fixo animo ad diuitias , paupertatem : honorem , ignominiam : breuitatem vitæ , ac longitudinem , æque sim propensus , vbi æqualis est diuinæ laudis , & salutis meæ occasio . Vtque , nulla , vel humanæ quantæcunque foelicitatis , vel propriæ mortis conditione proposita ; adducar ynquam , vt culpam , licet venialem tantum , decernam admittere .

Tertius est modus humilitatis absolutissimæ , vt priores duos iam adeptus , etiam si nullo superaddito ,

Alto, laus Dei par foret, ad maiorem
tamen imitationem Christi, eligam
potius cum eo paupere, spreto, & il-
luso, pauperiem, contemptum, & in-
sapientiae titulum amplecti, quam
opes, honores, & sapientiae aestima-
tionem. Porro ad gradum hunc hu-
militatis attingendum, magnum af-
feret compendium, triplicis collo-
quij praecedentis de vexillis usus,
per quod suppliciter poscamus (si
diuinæ placeat benignitati) ad talem
perduci electionem, siue maior, siue
aqualis obsequij mei erga Deum, &
gloriae diuinæ prouentus subsit.

*Præludium ad electionem
faciendam.*

AD bene quippiam eligendum,
nostrae sunt partes, ut oculo
puro, ac simplici spectemus, quor-

H 2 sum

sum fuerimus creati: nimirum ad
 laudem Dei, & salutem nostram.
 Quapropter eligēda sunt ea tātum,
 quæ conducunt ad dictum finem,
 cum vbique, fini medium, non me-
 dio finis habeat subordinari: vnde
 errant, qui vxorem ducere primi-
 tus, aut Ecclesiasticum munus, seu
 beneficium adipisci statuunt, atque
 ita demum Deo postea inservire,
 vtentes præpostere fine ac medio,
 nec ad Deum tendentes recta, sed
 oblique ipsum ad peruersa vota sua
 pertrahere conantes. Atqui e con-
 trario plane agendum est: propo-
 sito primum diuino cultu, tanquam
 fine nostro, & electo deinceps con-
 iugio, vel sacerdotio, cæterisque
 rebus omnibus, quatenus expedit,
 ad præfixum finem ordinatis. Idcir-
 co nihil mouere nos debet, ad me-
 dijs quibuscumque vtendum, aut super-
 sedendum

sedendum, nisi habita in primis tam
diuinæ laudis, quam nostræ salutis
certa ratione.

*Introductio ad eligendarum re-
rum notitiam, complectens qua-
tuor puncta, & annotatiuncu-
lam vnā.*

Primum punctum est: quod
res omnes, quæ sub ele-
ctionem cadunt, necessa-
rio bonæ esse debent ex
seipsis, aut certe non malæ, nec nisi
consonæ institutis orthodoxæ Ma-
tris Ecclesiæ.

Secundum: quod genera duo rerū
selectioni quadrant. Nam quarū-
dā electio immutabilis est, vt ordi-
nis sacerdotalis, & matrimonij: alia-
rū vero mutari potest, sicut reddituū
ecclesiasticorū, vel secularium, quos
recipi & relinqui ex causa fas est.

H 3

Ter-

Tertium, quod circa ea, de quibus facta iam sit electio immutabilis, nihil superest eligendum. Sed aduertendum est, quod si quis improvide, nec sine obliquis affectionibus aliquid elegerit, quod non liceat retractare, reliquum est, ubi eum coeperit poenitere facti, electionis damnum probitate vitæ, & operum solertia pensare: resilire autem nullo pacto decet, quamuis electio istiusmodi non videatur vocatio diuina esse, ut pote obliqua, atque inconsulta: qua in re non paucierant, electionem malam, & obliquam pro diuina vocatione reputantes: cum hæc semper pura & clara sit, non carnali vilo affectu, vel studio peruerso mixta.

Quartum: quod, si quis debito modo & ordine, absque carnali mundanoque affectu quippiam elegit

elegit, quod mutari possit, non est
cur violet electionem talem, sed po-
tius, vt in ea magis ac magis profi-
ciat, adniti debet.

Notandum autem est, quod si ele-
ctio rerum huiusmodi mutabi-
lium, non ita recte, atque sincere
processerit: eam expedit corrigere,
vt fructus vberior, & Deo gratior
produci possit.

*De tempore triplici, ad electiones
recte faciendas magis
opportuno.*

Tempus primum erit, quando
voluntatem diuina virtus sic
impellit, vt omnis dubitatio, imo e-
tiam dubitandi facultas animæ su-
blata sit quo minus sequatur impul-
sionem talem: sicut legimus beato

H 4 Paulo.

Paulo, & Matthæo, & alijs non nullis, vocante Christo, accidisse.

Secundum est, quoties satis clarū compertumque fit beneplacitum diuinum, docente id aliquo consolationum, desolationum, vel diuersorum spirituum præuio experimento.

Tertium est: quando per animi tranquillitatem aliquis, considerato fine, ad quem conditus est (ad Dei gloriam scilicet & salutem suā) eligit certum vitæ genus intra Ecclesiæ catholicæ limites cōstitutum, per quod ceu medium, commodius securiusque ad suum finem tendat.

Porro tranquillitas ea tunc noscitur adesse, quotiescunque anima nullis agitata varijs spiritibus, vires naturales suas libere exercet, Itaque nisi primi, vel secundi temporis beneficio, electio contingat, superest

ad

ad tertiam recursus, duobus modis
sequentibus distinctum.

*Modus prior, sanæ, bonæque ele-
ctionis faciendæ, sex con-
stans punctis.*

Punctum primum: erit proferre
in medium rem deliberandam,
ut de officio, vel beneficio, acceptan-
dum ne, an potius reiiciendum sit, &
ita de cæteris rebus, quæ ad muta-
bilem electionem spectant.

Secundum est: adducto ante ocu-
los, creationis meæ fine in hoc
consistente, ut cum Dei laude sal-
uus fiam, in neutram declinare
partem amplectendæ vel repu-
diandæ rei controuersæ: quin po-
tius velut in medio quodam in-
terstitio, & æquilibrio subsistere,
parato interim animo, ut in eam
illico

illico partem totus ferar, quam no-
uero diuinæ gloriæ, & salutis meæ
fore aptiorem.

Tertium: obsecrare Dei clemen-
tiam, vt dignetur mentem in-
struere, & impellere voluntatem,
quocunque potius mihi tendendum
sit, adhibito nihilo secius, pio, fide-
lique intellectus mei ratiocinio: per
quod apprehensa, & probata Dei
voluntate, ad electionem ferar.

Quartum: perpendere quot tan-
dem commoda, vel admini-
cula mihi ad finem meum profe-
quendum accedent ex tali officio,
vel beneficio suscepto: quot rur-
sum ex eodem incommoda & peri-
cula impendent. Præterea, quot
per oppositum, omisso illo, tam
commoda & adminicula, quam di-
scrimina, & damna possim expe-
ctare.

Quintum

Quintum: his præmissis, ratio-
cinari in vtranque partem: &
iuxta ipsius rationis dictamen, sepo-
sito carnis appetitu omni, electio-
nem concludere.

Sextum: Electione facta ad oran-
dum cito proficere, & illam offer-
re Deo perfecte demum, si ei pla-
ceat, recipiendam & stabiliendam.

*Modus posterior bene eligendi, in
regulas quatuor, & annotatio-
nem vnā distributus.*

Regula prima: quòd, cū
oporteat per affectum
ex Dei amore cælitus
infusum, fieri electio-
nem, eligentem con-
uenit persentiscere in seipso, quòd
quicquid affectionis (siue multum
siue modicum sit) erga rem electam
tenet.

tenet, ex solius Dei amore, & intuitu proficiscatur.

Secunda, * est considerare, si quis mihi vir amicissimus, cui nihil non perfectionis inesse cupiam, occurreret dubius super electione huiusmodi, quidnam ego illi decernendū maxime, essem consulturus. Quo animaduerso, agendum & mihi dicam, ut suaderem alteri.

Tertia, mecum insuper reputare, si mors ingrueret, quem me mallet observasse modum in præfenti deliberatione. Iuxta hunc igitur, eligendum nunc esse facile intelligam.

Quartā, prospicere non minus, quando pro tribunali sistar iudicandus, quo me consilio hac in re usum esse vellem. Quo agnito nunc utar, ut eo tempore magis sim securus.

Adno-

Adnotandum est Postremo
quod hisce regulis quatuor
propter salutem meâ, & animi quie-
tem accurate seruatis, debeo iuxta
vltimum punctum modi præceden-
tis, electionem ipsam definire, & of-
ferre Deo comprobendam.

*De emendatione seu reformatio-
ne circa vitæ statum cuius
facienda.*

IN primis illud est aduertendum,
I quod si quis vel matrimonio,
vel officio dignitatis ecclesiasticæ
sit adstrictus (de temporalium ve-
ro bonorum quantitate, magna an
parua sit, non refert) vnde ipsi non
vacet, aut parum libeat circa mu-
tabilium rerum electiones versa-
ri: operæpretium est, earum loco
methodum ei tradi, seu formulam
aliquam

aliquam, ex qua vitam suam, & statum proprium possit emendare.

Debet igitur, quisquis eiusmodi conditionem sortitus est, ut finem creationis, & vitæ suæ recte statuatur, ac sequatur, per exercitia supradicta, & electionum modos attendere, atque ruminando sedulo colligere, quam amplam domum & familiam, æquum sit se habere: quibus eam modis tractare, & administrare conueniat: quibus instruere verbis, & exemplis: quantum præterea de possessoris facultatibus sumptum facere liceat in usus proprios, siue domesticos: quid rursum pauperibus erogare, vel impendere pijs operibus deceat: nihil affectando aliud, nec quærendo, nisi quod honorem Dei & salutem suam præstet. Hoc enim vnusquisque persuasum habeat, tantum se in studijs

spiri-

spiritualibus promoturum esse,
quantum ab amore sui ipsius &
commodi proprij affectione sese
abstraxerit.

TERTIA HEBDOMADA.

*Prima contemplatio * fit in media u^a
nocte & continet orationem
præparatoriam, tria præludia,
sex puncta, cum vno collo-
quio.*

Ratio præparatoria eadem,
quæ semper.

Præludiū primū, sumitur ex
historia: Quomodo Christus a Be-
thania misit Hierosolymā discipu-
los duos ad parādā coenā, quō &
ipse cum reliquis deinde profectus
est: Ibiq. post agni Paschalis esum,
&

& peractam coenam, pedes lauit omnibus, & sacrosanctum corpus, ac sanguinem suum largitus est. Postremo sermonē ad eos habuit, post discessum Iudæ, ipsum vendituri.

Secundum, ex compositione loci, considerando dictum iter asperū, aut lene, breue, aut longum, cum cæteris, quæ inesse poterant, circumstantijs. Deinceps conspiciendo locum coenæ amplum, vel angustum, vilem, vel ornatum, & consimilia.

Tertium, exoptatæ rei petitione, scilicet doloris, indignationis, & confusionis: eo quod ob peccata mea, summus omnium Dominus tantis se tormentis ita obijciat.

Punctum primum: erit respicere coenantes, & aliquid in vsum meum adducere.

Secundum, eosdē audire, quid loquatur, & fructū inde decerpere.

Ter-

Tertium: attendere, quid agant;
& per omnia proficere.

Quartum: * aduertere, quid iam
inde Christus pati appetat, &
incipiat, iuxta historiam: vnde in-
cipiam & ipse dolorem, moesti-
tiam, & fletum mihi excitare, me-
que affligam similiter in subsequen-
tibus.

Quintum: meditari, quo se pa-
cto abscondens Christi Diuini-
tas, aduersarios suos, cum valeat,
non perdat, sed poenas adeo crude-
les, pati sinat Humanitatem.

Sextum: cogitare, cum talia ferat
pro peccatis meis quid agere de-
beam, aut pati eius causa.

Colloquium ad Christum fiet,
terminandum cum Pater noster.

In colloquijs est notandum (vt
supra ex parte iam exposuimus)
quod agere conuenit, & aliquid

I petere

petere, iuxta præsentis rei rationem,
videlicet, prout sentio in me con-
solationem, vel perturbationem :
prout virtutem vnā, vel alteram
expeto : prout in hanc, vel illam
partem de me statuere intendo: pro-
ut etiam de re, quam contemplor,
tristari volo, vel lætari. Denique
postulandum erit illud, quod circa
rem certam aliquam maxime desi-
dero: & vnum duntaxat colloquium
poterit confici ad Christum Domi-
num, vel triplex, si deuotio insti-
get, nempe ad Matrem, Filium, &
patrem, sicut traditum est in con-
templatione secundæ hebdomadæ,
de tribus classibus, cum sequente
illic annotatione.

Secun-

*Secunda contemplatio in aurora,
de rebus a Christo post cœnam,
& in horto gestis.*

O Ratio præparatoria confecta
semper.

P Ræludium primum: est iuxta
historiam: Quomodo Iesus
Christus vna cum vndecim suis
apostolis, descendit ex monte Syon,
vbi fuerant cœnati, & transiens per
vallem Iosaphat, relictis ibi ex il-
lis octo, alijs vero tribus in hor-
ti parte, seorsum ipse digrediens,
orauit, ad sudorem vsque sangui-
neum, iterata iam ter eadem ad Pa-
trem suum oratione. Postea excitis
discipulis a somno, prostratis ad so-
lam vocem cum Iuda per osculum
prodente, aduersarijs: restituta
deinceps, quam amputauerat Pe-

I 2 trus

trus, Malchi auricula: comprehensus tandem est, quasi nefarius, aut latro quispiam, & per vallem illam ad Annæ domum primo tractus.

Secundum est: pro construendo loco, viam intueri decliuem, planam, & arduam: Item hortum certa magnitudine, figura, & habitudine depingendum.

Tertium: pro voti consecutione, poscere moerorem, planctum, anxietatem, & cæteras id genus pœnas interiores, vt Christo patienti pro me compatiar.

Notanda simul hæc quatuor.

Primum: quod post præparatoriam orationem, cum tribus præludijs secundi huius exercitij, eodem modo & ordine procedendum est per puncta, & per colloquium,

quum, ut in præcedente de coena
peractum est. Adijciendæ quoque
erunt circa Missæ, & vesperarum
tempus duæ repetitiones super vna,
& altera dicta contemplatione: An-
te cenam vero, applicabuntur quin-
que sensus, præmissa ubique oratio-
ne præparatoria, cum tribus prælu-
dijs, oblata materiæ congruentibus,
quemadmodum in hebdomada se-
cunda satis descriptum est.

Secundum: quod habita ætatis,
complexionis corporalis, ac di-
spositionis totius ratione, vel quin-
que, vel pauciora exercitia, diebus
singulis implebuntur.

Tertium: quod in hac tertia
hebdomada, mutandæ sunt
ex parte, additio secunda & sexta,
siquidem (quod ad secundam spe-
ctat) ubi fuero experfectus præ-
cogitans, quò tendam, & instan-

I 3 tem

tem cōtemplationem paululum de-
libans, interim dum surgo, & ac-
cingor, adnitar simul ad tristitiam,
& dolorem, de tot, ac tantis Chri-
sti poenis, meipsum acriter incitare.
Quoad sextam vero, suffugiam po-
tius, quam quæram, aut admittam
incundas cogitationes, licet alioqui
vtilis, & sanctas, vt sunt de resurre-
ctione Christi, & gloria. Pro qui-
bus in meditanda eius passione, an-
gores ac poenas hauriam, ex frequē-
ti eorum recordatione, quæ ab hora
suæ natiuitatis, ad exitum vsque vi-
tæ huius, ipse perpeffus est.

Quartum: quodd examē particu-
lare, circa tam exercitiorum,
quam additionum functionem, fiet
ad eundem modum, vt in hebdo-
mada præcedente.

IN secunda autem die, contempla-
tio alia succedet, noctu transigen-
da

da, de gestis in domo Annae, vt narratur, pag. 186. Sub auroram vero de secutis rebus in domo Caiphæ, pag. 187. Deinde repetitiones & vsus sensuum, velut prius.

IN tertia die: contemplabimur per noctem mediam, quomodo ductus est ad Pilatum Christus, & quid ibi actum, vt dicetur pag. 188. Diluculo vero, de ijs quæ gesta sunt, transmissio Christo ad Herodem, pag. 189. Subdetur repetitio- num, & sensuum consuetus vsus.

Die quarta: meditatio nocturna percurrat historiam de reditu ab Herode, pag. eadem, vsque ad mediam partem mysteriorum, quæ apud Pilatum secuta sunt: reliquam vero partem circa lucem primam prosequemur. de repetitionibus quoque, & sensibus, pro consuetudine sit agendum.

I 4 Die

Die quinta, sub noctis medium :
de progressu ipso passionis con-
templabimur , a sententia Pilati vs-
que ad crucifixionem, pag. 190. Sub
auroram deinceps , ab eleuatione
crucis , ad Christi vsque expiratio-
né, de quibus, pa. 191. Repetitiones,
& sensuum exercitatio, vt supra.

Die sexta noctu: quomodo mor-
tuus Dominus, sublatus de cru-
ce, & ad monumentum delatus est,
pag. 192. Primo mane: ex quo sepul-
tus fuit, pag. ea: donec Beata Virgo
in domum aliquam se recepit .

Die septima : inter noctu & ma-
ne passionem totam reuolue-
mus . Postea repetitionum , & sen-
suum vice , per diem totum consi-
derabimus , quam licebit frequen-
tissime, quo pacto sanctissimum Iesu
Christi corpus remanserit ab ani-
ma seiunctum: & vbinam , aut quo-
modo

modo sepultum, item quæ fuerit
beatæ Mariæ Matris solitudo, deso-
latio qualis, & quanta afflictio. Quam
acerbus quoque discipulorum mœ-
ror extiterit.

Subnotandum est: quod si cui li-
beat, meditandæ Christi passioni,
diutius instare, contemplationes
singulas debet absoluerè cum pau-
cioribus mysterijs, Ita vt prima, so-
lum comprehendat cœnam: Secun-
da, lotionem pedum: Tertia, Eucha-
ristiæ sanctæ institutionem: Quarta,
sermonem ibi subsequutum: & sic in
cæteris agendum.

Ad hæc, traiecta tota passione,
licebit, proximo post die itera-
re eius dimidium, atque reliquum
postridie: per eundem rursus totâ simul.

E contrario vero, si quis malit
tempus succidere: contempletur de
cœna Domini per noctem: de hor-

to,

ro, in aurora: de Annæ domo, circa
 Missam: sub vespas de domo Cai-
 phæ: de prætorio Pilati, ante coenā:
 & ita pergendo, per dies singulos,
 diuersa exercitia quinque implebū-
 tur: vt pote repetitionum, ac sen-
 suum vsu prætermisso. Transcursa
 vero passione, operæpretium fue-
 rit, eandem simul totam, die vnico
 reuoluere, siue in vnum tantum e-
 exercitium congestam, siue distribu-
 tam in plura, prout sibi fore condu-
 cibilius ille censuerit.

*Regulæ aliquot, ad victum recte
 temperandum.*

P Rima est: quod a pane mi-
 nus abstinendū sit, quam
 à reliquis alimentis: cum
 neq; gulam adeo irritet,
 nec tentationi æque obnoxios nos
 reddat.

Se.

Secunda: quod circa potum attendenda sit magis abſtinentia, quam circa panem: caute obſeruando, quæ proſit meſura potus, vt ſumatur ſemper: quæ rurſum noceat, vt tolleretur.

Tertia: quod circa pulmenta, & edulia potiſſimum, abſtinentiæ ratio verſetur, cum per illa, tum appetitui ad peccandum, tum inimico ad tentandum, maior ſubmiſtretur occaſio. Temperanda ſunt igitur, vitandi exceſſus cauſa, quod ſit dupliciter, dum vel cibis groſſioribus veſcimur, atque aſſueſcimus, vel dū parce delicatis vtimur.

Quartæ eſt: quod quanto plus de conueniente victu ſibi quis ademerit (vitato interim valetudinis aduerſæ graui periculo) tanto celerius meſuram cibi, ac potus iuſtam reperiet: Tum quia, hoc modo
melius

melius se disponens, & obnixius tendens ad perfectionem, sentiet interdum quosdam cognitionis internæ radios, & consolatorios motus sibi cælitus immisos, ex quibus facile poterit rationem victus commodiorem discernere: tum quoniã, si quis, ita abstinendo, se deprehenderit viribus imbecilliores esse, quam vt exercitia ipsa spiritualia, peragere commode valeat, sic facile aduertet, quam mensuram victus naturæ necessitas requirat.

Quinta: quod expedit inter comedendum imaginari, quasi videamus Iesum Christum Dominum nostrum vespertem cum suis discipulis, obseruando quem teneat edendi, bibendi, respiciendi, & loquendi modum, eumque ad imitandum nobis proponendo: Vsu veniet enim, vt occupato magis intellectu

Iectu circa meditationem talem ;
quam circa corporalem cibum , di-
scamus facilius victum moderari .

Sexta: quod gratia varietatis, alia
adhiberi possunt meditationes
inter vescendum , vt sunt : de San-
ctorum vita : de pia quapiam do-
ctrina : vel de aliquo spiritali ne-
gotio agendo , vnde , sic abstracta
mente , cibus ipse , & vescendi de-
lectatio parum sentiat .

Septima: quod cauendum sit præ-
cipue: ne super sumendos cibos ,
animus quodammodo totus effun-
datur , & ne auide vescamur , aut fe-
stine: sed appetitui semper dominā-
tes , tum mensuram victus , tum su-
mendi modum vna temperemus .

Octaua est: quod plurimum cō-
ducit ad tollendam cibi , po-
tusque immoderantiam , si ante præ-
dium aut cenam , & quacunq; hora
nulla

nulla esuries sentitur, præuia delib-
 eratione, victum proxime sumen-
 dum, definiamus ad mensuram cer-
 tam, quam deinde nulla vel propria
 auiditate, vel instigatione ininici,
 vnquam excedamus: sed potius vin-
 cendæ vtriusque causa, de illa non-
 nihil etiam subducamus.

QVARTA HEBDO- MADA.

*Contemplatio Prima, quomodo Ie-
 sus Dominus, post resurrectio-
 nem apparuit sanctæ Matri
 suæ: vt habetur infra pag. 193.*

Ratio præparatoria
 iuxta morem.

Præludium primū
 accipitur ab historia.
 Quomodo post quā
 expirauit

expirauit Dominus in cruce, sepul-
 to * corpore, sed Diuinitate semper *
 sociato, ipse in anima, Diuinitati y
 quoque continue vnita, descendit
 ad inferos, ereptisque inde iusto-
 rum animabus, rediens ad sepul-
 chrum, corpus cum anima denuo
 vniuit, ac resurgens, demum appa-
 ruit Beatæ Virgini Matri suæ viuus,
 vt pie, ac verissimiliter credendum
 est.

SECUNDUM: pro constructione lo-
 ci, speculandum accipiet sepul-
 chrum, & Beatæ Virginis domi-
 cilium, cuius formam partes, & re-
 liquam dispositionem, vt cellulam,
 & oratorium, sigillatim perscrutabi-
 mur.

TERTIUM: continebit gratiam pe-
 tendam, vt scilicet immensum
 Christi, ac Matris gaudium partici-
 pemus.

Punctum

Punctum primum, secundum, ac tertium, eadem hic erunt, quæ supra in contemplatione eorundem fuerunt exposita, id est considerare personas, verba, opera.

Quartum vero: erit animadvertere, * quomodo Christi Divinitas, passionis & mortis tempore abscondita, palam se faciat in resurrectione, ac tot miraculis deinceps elucescat.

Quintum: æstimare quam prompto copiosoque fûctus sit Dominus, consolandi suos, officio, adhibita consolationis, quæ ab amicissimo quopiam præstari potest, similitudine.

Colloquio vno, vel pluribus, iuxta materiam faciendis, terminetur contemplatio, cum Pater noster

Notandum porro: quod in sequentibus contemplationibus, seu

seu exercitijs, recensenda erunt per ordinem, mysteria omnia resurrectionis, ascensionisque, & quæ sunt intermedia, seruatis vbique iisdem formulis, & modis: sicuti per totam illam hebdomadam factum est, in qua passionis mysteria contemplati sumus, & iuxta modum ac exemplum primæ huius de resurrectione Domini, meditationis, formandæ sunt sequentes omnes, atque regulandæ, tam in præludijs (nisi quod hæc rebus sunt accommodanda) quam in punctis quinque, & additionibus singulis. Pari etiam ratione circa repetitiones, & sensuum operationes, nec non in augendo, minuendoue exercitiorum, secundum mysteria, numero, dirigi poterimus, sicut in prædicta meditandæ Christi passionis hebdomadæ fuimus edocti.

K

Secundo

Secundo notandum est: conuenire magis quartæ huic hebdomadæ, quam præcedentibus, ut quatuor duntaxat fiant exercitia. Primum, postquam mane surreximus. Secundum, circa Missæ tempus, vel paulo ante prandium prioris repetitionis loco. Tertium, hora vesperrarum, pro secunda repetitione. Quartum, ante coenam, ad motis sensuum officijs, ad imprimendas fortius animæ contemplationes tres eo die factas, signatis obiter, & penitius tractatis partibus, seu locis illis, in quibus motus animi efficaciores, maioremque gustum spirituales senserimus.

Tertio: quòd quamuis ei, qui exercitatur, certus præscribatur numerus punctorum, puta ternarius, aut quinaris, liberum tamen ipsi erit in plura vel pauciora puncta

Et redigere contemplationem, pro-
ut commodius se habere expertus
fuerit. Qua in re magnopere iuua-
bit, ante ingressum exercitij, tra-
ctanda puncta comminisci, & nume-
ro certo præfinire.

Quarto denique notandum est:
quod per quartam hanc heb-
domadam, variari debent secunda,
sexta, septima, & decima additiones.
In secunda quidem, vt dum euigi-
lo, repente mihi ponam ob oculos
statutam contemplationem, & de
gaudio Domini cum suis, studeam
& ipse exhilarescere. In sexta ve-
ro, vt memoriæ meæ obijciam ea,
quæ lætitiā spiritualement, vt
cogitatio de gloria. In septima, vt
lucis & coeli vtar commoditate, quæ
se se offeret: puta per tempus ver-
num, herbarum virentium & florum
aspectu, aut aprici loci amœnitate:

K

2

per

per hyemē vero solis, vel ignis opportuno calore:& ita de cæteris corporis, atque animi oblectationibus congruis, per quas Creatori & Redemptori meo, congaudere queam. In decima: vt loco poenitentia, temperantia & mediocritate victus contentus sim, nisi quo tempore ieiunium, vel abstinentiam Ecclesia indixit, cuius præceptis semper obtemperandum est, nisi iustum adsit impedimentum.

*Contemplatio, ad amorem spiritua-
lem in nobis excitandum.*

IN primis duo notanda sunt: Primum, quod amor ipse ab operibus magis, quam a verbis pendet. Secundum: quod consistit amor in mutua facultatum, rerum & operum communicatione, puta scien-
tia,

tiæ, diuitiarum, honoris, & boni
cuiuscunque.

Oratio præmittitur ex more.

PRæludium primum est: vt coram
Domino, Angelis, Sanctisq; om-
nibus, mihi propitijs, stare me videã.

Secundum: vt gratiam Dei efflagi-
stem, per quam beneficiorum e-
ius, in me collatorum magnitudi-
nem perspiciens, ad amorem, cul-
tum, & seruitium ipsius, totum me
impendam.

PVnctum primum sit: reuocare
in memoriam beneficia creatio-
nis, ac redemptionis: dona itidem
particularia, seu priuata enume-
rare: & cum intimo affectu per-
pendere, quantum mea causa be-
nignissimus Dominus egerit, atque
pertulerit; quantum mihi elargi-

K 3

tus

us sit de thesauris suis, quodque iuxta diuinum suum decretum, & beneplacitum, seipsum mihi, quantum potest, donare velit. Quibus optime inspectis, vertar ad meipsum, & disquiram mecum, quæ meæ sint partes, & quid æquum iustumque sit, vt diuinæ offeram, & exhibeam maiestati: haud sane dubium quia mea omnia offerre debeam, ac meipsum cum summo affectu, & verbis huiusmodi, vel similibus.

SVscipe Domine vniuersam meam libertatem. Accipe memoriam, intellectum, atque voluntatem omnem. Quicquid habeo, vel possideo, mihi largitus es: id tibi totum restituo, ac tuæ prorsus voluntati trado gubernandum. Amorem tui solum, cum gratia tua, mihi dones, & diues sum satis, nec aliud quicquam ultra posco.

Secun-

Secundum erit: speculari Deum, in singulis existētem creaturis suis: & elementis quidem dātem, vt sint: plantis vero, vt per vegetationem quoque viuant: animalibus insuper, vt sentiant: hominibus postremo, vt simul etiam intelligant. Inter quos accepi & ipse vniuersa hęc beneficia, esse, viuere, sentire, ac intelligere, meque templum quoddam suum efficere voluit, ad imaginem suam & similitudinem creatum. Ex quorum omnium admiratione, reflexus in meipsum, agam vt in primo puncto, vel melius si quid occurrerit: id quod in punctis etiam sequentibus, erit faciendum.

Tertium est: considerare eundem Deum, ac Dominum, propter me in creaturis suis operantem, & laborantem quodammodo: * quate- *aa
nus dat ipsis, conseruatque id quod

K 4 sunt

sunt, habent, possunt, atque agunt:
Quæ omnia, vt supra, in mei consi-
derationem reflectenda erunt.

Quartum: prospicere quo pacto
munera, & bona omnia cali-
tus descendunt, vt sunt potentia, iu-
stitia, bonitas, scientia, & alia quæ-
libet humana perfectio, terminis
quibusdam certis circumscripta: quæ
ab infinito illo totius boni thesau-
ro, sicut lumen à sole, & ex fonte
aqua, deriuantur. Addenda super-
est reflexio prædicta in mei circun-
spectionem.

Colloquium etiam in fine fiet,
terminandum cum Pater noster.

Modi tres orandi.

Primus orandi modus, de-
ducendus est ex manda-
tis, ex peccatis septem
mortalibus, ex tribus
animæ

anime potentijs, & ex quinque sensibus consideratis : vnde non tam habet orationis formam, quam exercitij cuiusdam spiritualis, per quod & anima iuuatur, & oratio Deo redditur acceptior. Prius itaque quàm hoc orem modo, iuxta illud, quod tertiæ additioni æquipollet, sededo vel deambulabo paulisper (proat ad animæ quietem facere videro) pensitans apud me, quo mihi accedendum sit, & quid faciendum. Hoc idē additionis genus ad omnem orandi modum præmitti debet.

O Ratio præparatoria, gratiæ contineat postulationem, vt mihi detur agnoscere, quicquid deliquerō aduersus decalogi præcepta, meque in posterum emendare, intellectis illis exactius, & (vt par est) ad Dei gloriam & salutem meam solito cautius obseruatis.

Primo

Primo ergo, mandatum quodlibet ordine discutiam, attendens, quo pacto seruauerim illud, aut violauerim, deque succurrentibus in memoriam delictis, veniam precabor, recitando semel Pater noster. Porro in excutiendis singulis præceptis, satis fuerit insumi spatium temporis, quo ter posset oratio Dominica percurri. Notandum tamen, quod circa præceptum, cuius præuaricatio rarior nobis accideret, minus immorandum esset, at eo amplius, quo lapsus fuerit ex assuetudine frequentior, idque similiter circa mortalia peccata sit præstandum.

Completo de præceptis singulis, discursu, post mei accusationem, & gratiæ implorationem, ut ea vigilantius deinceps custodiam, colloquium dirigam ad Deum, iuxta,

ita rei occasionem.

Secundo: similem orationis modum prosequemur circa mortalia peccata, post additionem, & præparatoriam orationem, sicut fecimus in præceptis. Nihil enim utrobique varium occurrit, nisi quod ad materiam attinet, cum præcepta quidem seruanda sint, peccata vero deuitanda. Cætera eadem sunt, fietque itidem colloquium.

Sciendum est: peccatorum vitiorumq; notitiam iuuari per contrariorum actuum, & habituum considerationem. Quapropter per gratiam diuinam, & piam quamlibet exercitationem, laborandum est vnicuique, vt virtutes sibi paret, mortalibus peccatis septem oppositas.

Tertio: circa tres animæ potentias idem sequitur progressus,
per

per additionem , orationem , & discussionem singularum , cum colloquio ad finem , faciendus.

Quarto circa quinque sensus corporis , nulla re mutata præter materiam . Vbi subnotandum est , quòd , si quis optet in sensuum suorum usu , Christum imitari , debet in oratione præparatoria seipsum super hoc Deo cõmendare , factæque sensuum singulorum examinationi , Dominicam orationem subijcere : si vero similem affectet , beatæ Virginis Mariæ imitationem , ei se commendet , tanquam a Filio id impetraturæ , & Salutationem angelicam , dum sensus excutit , identidem recitet.

Se.

**Secundus orandi modus ex vocum
orationis singularum, per-
pensa significatione.**

Additio eadem, quæ superius,
it præuia,

ORatio præparatoria personæ
congruet, ad quam dirigitur.

Secundus orandi modus est: ut
flexis genibus vel sedendo (pro
habitudine corporis, & animi de-
uotione) oculis vel clausis, vel de-
fixis in partem vnā, neque huc
& illuc motis, precationem Do-
minicā a principio recitemus,
& in prima voce, quæ est, Pater,
meditationis figamus pedem, quan-
diu circa eam, variæ nobis signi-
ficationes, similitudines, spiritua-
les gustus, & aliæ commotiones
deuotæ incident: & ita deinceps
per

per singula eiusdem, vel alterius
orationis verba, facitabimus.

*Regulae tres circa hanc
servanda.*

PRima: ut in tali precationis cur-
sibuslibet ruminatione, horæ spa-
tium insumamus, quo expleto Ave
Maria, Credo, Anima Christi, & Sal-
ve Regina, semel iuxta communem
morem, vel mente sola, vel etiam
voce percurrantur.

Secunda est: quod si orantibus hoc
modo nobis, in vna voce, vel
duabus, meditatio affluat, & interna
simul delectatio, postponenda erit
transcurrendi cura, licet hora tota
prætereat, qua elapsa, reliquum ora-
tionis cursim recitetur.

Tertia: ut quando ita contige-
rit, meditanda voci vni, aut

pau-

pauculis, horam impendisse, postridie recitato breuiter eo, quod excussum fuit, ad sequentis verbi considerationem pergamus.

Post excussum vero ad hunc modum Dominicam precationem totam, succedet Salutatio angelica: deinde alia, atque alia oratio, vt sine interruptione hæc orandi exercitatio procedat.

Adhæc, oratione qualibet sic completa, personam illam, ad quam pertinebat, paucis compellabimus, virtutem aliquam, aut gratiam petentes, qua maxime indigere nos senserimus.

Tertius orandi modus, per quamdam vocum & temporum commensurationem.

Additio ab vtraque superiore nihil differt.

Oratio

O Ratio præparatoria, fiet sicut
in secundo modo.

Tertius hic orandi modus in eo
consistit, vt inter singulas re-
spirandi vices, singula Dominicæ,
alteriusue orationis verba transmi-
tamus, expensa interim, vel signi-
ficatione prolata vocis, vel perso-
næ, ad quam oratio spectat, digni-
tate, vel mea ipsius vilitate, vel v-
triusque postremo differentia. Eo-
dem procedendum modo in verbis
reliquis. Addendæ quoque oratio-
nes supra memoratæ, Ave, Credo,
&c.

*Regula Duæ huc spe-
ctantes.*

Prior: vt, finita iuxta hunc
orandi modum precatatione Do-
minica, sumatur alijs diebus, vel
horis, angelica Salutatio, simili
respi-

respirationum interuallo tractanda,
cum alijs orationibus, vſitato more
recitandis.

Posterior: vt, qui hunc orandi
modum exercere cupit diutius,
ad eum applicet preces om-
nes ſupradictas, aut earum partes,
& paria anhelituum, ac vocum in-
terſtitia obſeruet.

A VITAE

VITAE DOMINI
NOSTRI IESV
CHRISTI
MYSTERIA.

Otandum est primitus,
omnia sequentium my-
steriorum verba, quæ in-
cluduntur parenthesi, ex
ipsis euangelijs deprompta esse, non
item cætera. Ad hæc, in vnoquoque
mysterio, semper aut fere, poni pun-
cta tria, vt expeditior sit contempla-
tio, quò est distinctior.

*De Annuntiata B. Mariæ Virgini
Christi Incarnatione, de qua
Lucæ primo.*

Primo : quomodo Angelus Ga-
briel, Beatam Virginem salutans,
diuini

diuini verbi conceptionem ei nuntiavit (Ingressus angelus ad eam dixit Ave gratia plena &c. Ecce concipies in utero, & paries filium &c.)

Secundo : confirmat Angelus id quod prædixerat, adducto exemplo de Sancti Ioannis Baptistæ conceptione admiranda (Et ecce Elisabeth cognata tua, & ipsa concepit filium in senectute sua &c.)

Tertio : respondit Angelo Virgo sancta (Ecce ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum)

*De Maria Elisabeth cognatam
suam visitante, ut habetur
Luc. Primo.*

Primo : quomodo inuisit Maria Elisabeth, ac S. Ioannes in utero existens, sensit Mariæ salutationem,

L 2 &

& gestijt (vt audiuit salurationem
 Mariæ Elifabeth, exultauit infans
 in vtero eius: & repleta est spiritu
 S. Elifabeth, & exclamauit voce ma-
 gna, & dixit: Benedicta tu inter mu-
 lieres, & benedictus fructus ventris
 tui.)

Secundo: Beata Virgo in hoc
 canticum præ lætitia prorupit (Ma-
 gnificat anima mea Dominum &c.)

Tertio (mansit autem Maria cum
 illa quasi mensibus tribus, & reuer-
 sa est in domum suam.)

De Christi natiuitate.

Luc. Secundo.

PRimo: Beata Maria cum Ioseph
 sponso suo e Nazareth profici-
 scitur Bethlehem (Ascendit autem
 & Ioseph a Galilæa, &c. In Bethle-
 hem.)

hem, &c. vt profiteretur cum Maria desponsata sibi vxore pręgnante.)

Secūdo: peperit filium suum primogenitum, & pannis eum inuoluit & reclinauit eum in pręsepio.)

Tertio: eo tempore (facta est cum Angelo multitudo militiæ cęlestis; laudantium Deum, & dicentium, Gloria in altissimis Deo &c.)

De Pastoribus. Luc. Secundo.

Primo: pastoribus reuelatur Christi natiuitas per Angelum (Euangelizo vobis gaudium magnum, &c. Quia natus est vobis hodie Saluator, &c.)

Secundo: pastores properant in Bethlehem (Et venerunt festinantes: & inuenerunt Mariam, & Ioseph, & infantem positum in pręsepio.)

L 3 Tertio

Tertio (& reuersi sunt pastores
glorificantes & laudantes Deū &c.)

De Circuncisione, ibidem.

Primo: circuncisus est Puer.
Secundo (vocatū est nomen
eius Iesus, quod vocatū est ab
Angelo, priusquam in vtero con-
ciperetur.)

Tertio: redditus est Matri suæ
Puer, quæ illi compatiēbatur de
sanguinis visā effusione.

De tribus Magis regibus.

Matth. secundo.

Primo: tres Magi reges ad pue-
rum Iesum adorandum vene-
runt, stella duce, ita attestantes:
(Vidimus enim stellam eius in oriē-

te

te, & venimus adorare eum.)

Secundo (procidentes adorauerunt eum, & apertis thesauris suis obtulerunt ei munera aurum, thus & myrrham.)

Tertio (responso accepto in somnis, ne redirent ad Herodem, per alia viâ reuersi sunt in regionē suâ.)

*De Purificatione B. Virginis, &
Pueri Iesu præsentatione.
Luc. secundo.*

Primo : Detulerunt puerum in templum, vt præsentarent eum Deo, tanquam primogenitum, offerentes pro eo consuetum munus (par turturum, aut duos pullos columbarum.)

Secundo: Simeon veniens eadem hora in templum (accepit eum in

L 4 vlnas

vltras suas, & benedixit Deum & dixit: Nunc dimittis seruum tuum Domine &c.)

Tertio: Anna (superueniens confitebatur Domino & loquebatur de illo omnibus, qui expectabant redemptionem Israel.)

*De Fuga in Aegyptum,
Matth. secundo.*

Primo: volens Herodes Puerulū Iesum interficere, occidi fecit innocentes, præmonito Ioseph per Angelum, vt in Aegyptum profugeret. (Surge & accipe puerum, & Matrem eius, & fuge in Aegyptum.)

Secundo: iter corripuit Ioseph Aegyptū versus (qui consurgēs, nocte & cæc. secessit in Aegyptum.)

Tertio

Tertio (& erat ibi, vsq; ad obitum
Herodis.)

De Reditu ab Aegypto.
Matth. secundo.

Primo: admonetur Ioseph ab Angelo, vt in terram Israel reuertatur. (Surge & accipe Puerum & Matrem eius, & vade in terram Israel.)

Secundo (Qui consurgens &c. venit in terram Israel.)

Tertio: Eo quod regnabat Archelaus filius Herodis in Iudæa, recessit in Nazareth.

*De Vita Domini ab anno ætatis sue
duodecimo vsq; ad trigessimum.*

Luc. secundo.

Primo: quomodo subditus erat, & obediens parentibus.

Secundo

Secundo (Proficiebat sapientia ,
& xate, & gratia, &c.)

Tertio : videtur fabrilem artem
exercuisse , cum dicat sanctus Mar-
cus cap. sexto : (Nonne hic est fa-
ber?)

*De Ascensu in templum anno
duodecimo. Luc. secundo.*

Primo : natus Iesus annos duo-
decim , e Nazareth profectus
est Hierosolymam.

Secundo : remansit illic nescijs
parentibus.

Tertio : post triduum inuene-
runt eum in templo , sedentem in-
ter doctores , & ipse illis causam
moræ percontantibus respondit :
(Nesciebatis quia in his quæ atris
mei sunt, oportet me esse?)

De

De Baptismo eius Matth. Tertio.

PRimo: Matri valedicens, e Nazareth ad Iordanis flumen se contulit, vbi tunc Ioannes baptizabat.

Secundo: baptizatus est a Ioanne, excusante se primum de indignitate, sed compulso his verbis: (Sine modo, sic enim decet nos implere omnem iustitiam.)

Tertio: descendit Spiritus sanctus super eum, & vox de coelo sic attestans (hic est filius meus dilectus, in quo mihi complacui.)

*De Tentatione Christi. Luc. quarto,
& Matth. quarto.*

PRimo: post baptismum secessit in desertum Christus, & ibi per dies

dies quadraginta & totidem noctes
ieiunauit.

Secundo: ter ab inimico tentatus
est (accedens tentator dixit ei, Si fi-
lius Dei es, dic vt lapides isti panes
fiant. Mitte te deorsum. Hæc omnia
tibi dabo, si cadens adoraueris me.)

Tertio: (Angeli accesserunt, &
ministrabant ei.)

De Apostolorum vocatione.

Primo: videntur sancti, Petrus,
& Andreas, fuisse ter vocati.
Primum ad solam quandam Christi
notitiam, Ioan. primo. Deinde ad
sequelam solum temporaneam, cum
animo reuertendi ad piscationem,
Luc. quinto. Vltimo, ad perpetuam
sequelam. Matth. quarto, & Marc.
primo.

Secundo: vocauit filios Zebedæi
Matth.

Matth. quarto: Et Philippum, Ioan. primo: Et Matthæum, Matth. nono. Tertio: vocati sunt reliqui, licet de quorundam vocatione, & de ordine vocationum, expresse mentio non fiat in Euangelio.

TRia hic expendenda sunt. Primum: quomodo erant Apostoli abiectæ conditionis.

Secundo: ad quam fuerint dignitatem, & quam suauiter vocati.

Tertio: quibus gratiæ donis, supra omnes veteris testamenti patres, nouiq; Sanctos euecti sint.

De Primo Christi miraculo facto in nuptijs. Ioan. secundo.

PRimo: Inuitatus fuit Christus cum discipulis suis ad nuptias.

Secundo: deficere vinum Mater commonuit. (Vinum non habent).

Et

Et ministris dixit (Quodcunque dixerit vobis facite.)

Tertio : aquam in vinum Dominus conuertit (Et manifestauit gloriam suam, & crediderunt in eum discipuli eius.)

*De fugatis e templo negotiatoribus
prima vice. Ioan. secundo.*

PRimo: eiecit de templo vendentes illic & ementes, facto ex funiculis flagello.

Secundo (nummulariorum effudit æs & mensas subuertit.

Tertio : vendentibus columbas mansuete inquit : (auferte ista hinc & nolite facere domum Patris mei, domum negotiationis.)

De .

*De Sermone Christi, habito in
monte. Math. quinto.*

Primo: ad dilectos suos discipulos, octo Christus beatitudinis genera exposuit. Beati pauperes spiritu: Mites: Qui lugent: Qui esuriunt, & sitiunt iustitiam; Misericordes: Mundo corde: Pacifici: Qui persecutionem patiuntur.

Secundo: eos exhortatur, vt acceptis donis seu talentis, vtantur recte. (Sic luceat lux vestra coram hominibus, vt videant opera vestra bona, & glorificent patrem vestrum, qui in cælis est.)

Tertio: ostendit non soluere se legem sed implere, explicatis præceptis de vitando homicidio, furto, fornicatione, periurio. Et de diligendis quoq; inimicis, (Ego autem dico vobis, diligite inimicos vestros.

Bene-

Benefacite ijs, qui oderunt vos.

De sedata Maris tempestate.

Matth. octauo.

Primo: dormiente Christo coorta est in mari vehemens tempestas.

Secundo: excitarūt à somno eum territi discipuli, quos de fidei leuitate arguit (Quid timidi estis modicæ fidei.)

Tertio: ventis & mari præcepit, vt conquiescerent, & facta est statim tranquillitas: vnde obstupentes homines dicebant (Qualis est hic, quia venti & mare obediunt ei?).

De Ambulatione super aquas.

Matth. 14.

Primo: cum in monte adhuc esset Christus, discipulis in nauiculam.

culam abire iussis, & (dimissa turba,
ascendit in montem solus orare.)

Secundo : cum agitaretur noctu
nauicula eò ipse venit, ambulans
super aquas, vnde perterrefacti di-
scipuli, phantasma esse iudicabant.

Tertio: postquam dixerat ad eos
(ego sum, nolite timere) sanctus
Petrus accedendi petijt facultatem,
& gradiendo super aquas, ob sub-
ortum metum mergi cœpit, quem
increpans Dominus de modica fide,
nauiculam intrauit, & cessauit ven-
tus.

*De Missis ad Prædicandum Apo-
stolis. Matth. 10.*

Primo : Discipulis Iesus con-
uocatis, dedit potestatem eij-
ciendi dæmonia ex hominibus, &
omne morborum genus sanandi.

Secundo: prudentiam eos docuit,

obnubere

M

&

& patientiam. (Ecce ego mitto vos sicut oues in medio luporum. Estote ergo prudentes sicut serpentes, & simplices sicut columbæ.)

Tertio: professionis exponit modum (gratis accepistis, gratis date nolite possidere aurum neq; argentum. Ad hæc materiam prædicationis expressit (Euntes autem prædicatē, dicentes: Quia appropinquauit regnum cælorum.)

De Conuersione Magdalene.

Luc. septimo.

Primo: Christo accumbente mensæ in Pharisei domo, ingressa est mulier, quæ fuerat in ciuitate peccatrix (siue *Maria Magdalena, soror Marthæ fuerit, siue alia) deferens alabastrinum vas, vnguento plenum.

Secundo

Secundo: stans retro coepit pedes eius rigare lachrymis, & capillis suis abstergere, deosculari, & ungere.

Tertio: criminatam eam a Pharisæo defendit Christus, & ad ipsum ait (Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum) Et ad ipsam deinceps (Fides tua te saluam fecit, vade in pace.

*De Quinque Millium hominum
refectione. Matt. 14.*

PRimo: rogabant Iesum discipuli, vt dimitteret astantes turbas.

Secundo: ipse afferri iussit, quos habebant panes, eosque præmissa benedictione frangens, discipulis porrexit, turbis hominum discumbere iussis, apponendos.

Tertio: comederunt, & saturati sunt, & superauerunt cophini. xij.

M 2 De

*De Transfiguratione Christi.**Matth. 17.*

Primo: assumptis Iesus charissimis tribus discipulis, Petro, Ioanne, & Iacobo, (transfiguratus est ante eos, resplenduit facies eius sicut sol, vestimenta autem eius facta sunt alba, sicut nix.)

Secundo: loquebatur cum Moyse & Helia.

Tertio: rogante Petro, ut fierent ibi tria tabernacula, insonuit vox de cælo (Hic est filius meus dilectus &c. ipsum audite) Vnde consternati discipuli, proni collapsi sunt, quos tangendo Christus, dixit. (Surgite & nolite timere &c. nemini dixeritis visionem, donec filius hominis a mortuis resurgat.)

De

De Lazari suscitatione. Ioan. 11.

Primo: Audito Christus nuntio de Lazari ægrotatione, per bi-
dium subsistit, vt euidentius foret
miraculum.

Secundo: antequam suscitaret mor-
tuum, vtriusque sororis fidem exsti-
mulat. (Ego sum resurrectio & vita:
qui credit in me, etiam si mortuus
fuerit, viuet.)

Tertio: collachrymatus, ac preca-
tus prius, suscitauit illum: fuit au-
tem, quo vsus est, suscitandi modus,
per mandatum: (Lazare veni foras.)

De cœna apud Bethaniam.

Matth. 26.

Primo: cœnabat Christus in do-
mo Simonis leprosi, & pariter
Lazarus.

M

3.

Secundo:

Secundo: effudit Maria vnguentum super caput eius.

Tertio: obmurmurat Iudas (ut quid perditio hæc?) Denuo vero excusat Christus Magdalenam (Quid molesti estis huic mulieri? opus enim bonum operata est in me.)

De die Palmarum. Matt. 21.

Primo: præcepit Dominus adduci asinam, & pullum (Solvite & adducite mihi, & si quis vobis aliquid dixerit, dicite quia dominus his opus habet, & confestim dimittet eos.)

Secundo: asinam conscendit, apostolorum vestibibus instratam.

Tertio: Excepturus eum populus, cum veniret obuiam, vestimentis suis, & ramis arborum sternebat viam & canebat. (Osanna, filio David,

uid, benedictus qui venit in nomine
domini, Osanna in altissimis)

De Prædicatione in templo.

Luc. 19.

Primo: docebat quotidie in templo.

Secundo: finita prædicatione in
Bethaniam redibat, nemine apud
Hierosolymam ipsum excipiente.

De cæna vltima. Matth. 26.

Et Ioan. 13.

Primo; comedit cum discipulis
paschalem agnum, eosque de
imminente sua morte præmonuit:
(amen dico vobis, quia vnus ve-
strum me traditurus est.)

Secundo: lauit eorum, Iudæ quo-
que ipsius pedes, Incipiens a Petro,

M 4 qui

qui ad maiestatem Christi, & indig-
nitatem suam respiciens, sese op-
ponebat. (Domine tu mihi lauas pe-
des.) Ignarus scilicet præberi a Do-
mino exemplum humilitatis, ita po-
stea declarante. (Exemplum enim
dedi vobis, vt, quemadmodum ego
feci, ita & vos faciatis.)

Tertio: sanctissimum Eucharistiæ
Sacramentum instituit, in signum
summæ dilectionis, his verbis vtēs.
(Accipite & comedite &c.) Expleta
autem cœna, Iudas ad vendendum
illum egressus est.

*De Mysterijs post cœnam & in
borto gestis Matt. 26. &
Marc. 14.*

Primo: peracta cœna, & hymno
dicto, profectus est Christus ad
Oli-

Oliueti mōtem cum discipulis suis
vndecim, metu plenis: & octo rema-
nere iussit Gethsemani (Sedete hic,
donec vadam illuc, & orem.)

Secundo: ductis secum tribus,
Petro, Iacobo, & Ioanne, orauit ter
dicens, (Pater mi, si possibile est,
transeat a me calix iste, veruntamen
non sicut ego volo, sed sicut tu.) Et
in agonia existens prolixius orabat.

Tertio: cum eo timoris redigi se
passus fuisset, vt diceret (Tristis est
anima mea vsque ad mortem.) E-
tiam sanguinem sudauit copiosum
teste Luca. (Factus est sudor eius
sicut guttæ sanguinis decurrentis in
terram) Vnde conijcere licet, vesti-
menta eius iam tum fuisse madesa-
cta cruore.

De

*De Comprehensione Christi, & tra-
ductione ad Annæ domum.*

Matt. 26. Luc. 22. & Mar. 14.

Ioan. 18.

Primo: permisit se Dominus osculo a Iuda tradi, & quasi latronem comprehendi (Tanquam ad latronem existis cum gladijs ac fustibus comprehendere me? Quotidie apud vos sedebam docens in templo, & non me tenuistis) Ipsoq; interrogante (Quem queritis?) Corruerunt in terram inimici omnes.

Secundo: seruum Pontificis percutienti Petro ait (Mitte gladium tuum in vaginam) & sanauit seruū.

Tertio: captus & a discipulis relictus, ad Annæ domum pertrahitur, ubi a Petro paulo post secuto, semel negatus est, Et alapam accepit

a ministro quodam obijciente (sic
respondes pontifici ?)

De Gestis postea in domo Caiphæ.

Matth. 26.

Primo: abducitur ligatus Chri-
stus ab Anna in domum Cai-
phæ, vbi Petrus rursus eum bis ne-
gavit, atque respiciente ipsum Do-
mino (Egressus foras fleuit amare.)

Secundo: permansit ligatus tota
illa nocte.

Tertio: circumstantes eum satel-
lites illudebant, vexabant, & velata
facie colaphis cædebant, interro-
gantes (Prophetiza nobis Christe,
quis est qui te percussit ?) ac mo-
dis alijs blasphemabant.

De

*De Christi Apud Pilatum accusa-
tione. Matth. 26. Luc. 23. Marc.
15. & Ioan. 18.*

Primo: Traducitur deinceps ad
Pilatum Christus, & coram eo a
Iudæis calumniosè accusatur (Hūc
inuenimus subuertentem gentem
nostram, & prohibentem tributa
dari Cæsari.)

Secundo: eo semel atque iterum
examinato retulit Pilatus. (Ego nul-
lam inuenio in eo causam.)

Tertio: Barabbæ latronis, quam
Christi Iesu liberationem, malle se
Iudæi proclamarunt (Non hunc sed
Barabbam.)

De

*De transmissio Christo ad Herodem.**Ibidem. Luc. 23.*

Primo: Transmisit Pilatus Christum ad Herodem, æstimans quod esset Galilæus.

Secundo: Herodi poscenti curiosa, nihil penitus respondit, licet a Iudæis valide accusaretur.

Tertio: ab Herode cum suo exercitu spretus fuit, atque veste alba indutus.

*De Reuersione ab Herode ad Pilatum. Mat. 27. Luc. 23. Marc.**15. & Ioan. 19.*

Primo: Christum remisit ad Pilatum Herodes, & ambo ea ipsa die cum prius inimici essent, sibi inuicem reconciliati sunt.

Se-

Secundo : Iesum flagellis cædi iussit Pilatus : milites eundem spinis coronarunt , atque purpura induerunt , deinde irridentes dicebant (Aue Rex Iudæorum) Et colaphos simul impingebant.

Tertio (exiuit ergo Iesus portans coronā spineam & purpureum vestimentum) & Pilatus (dicit illis Ecce homo) Pontifices vero conclamabant (Crucifige, Crucifige eum.)

De Condemnatione & Crucifixione Iesu Christi . Ioan. 19.

PRimo : sedens pro tribunali Pilatus Christum iudicauit , & tradidit crucifigendum , posteaquam negantes eum Iudæi suum Regem esse , dixerunt (Non habemus Regem nisi Cæsarem .)

Se-

Secundo: barulauit Christus crucem suam, donec sob virium defectum, Simon quidam Cyreneus illam post eum ferre compulsus est.

Tertio: Inter duos latrones crucifixus fuit ascripto titulo (Iesus Nazarenus Rex Iudæorum.)

De Mysterijs in Cruce factis. Matth. 27. Luc. 23. Ioan. 19.

PRimo blasphemias pertulit in cruce (Vah qui destruis templū Dei &c. Descende de cruce.) Et diuisa sunt vestimenta eius.

Secundo: Effatus est Dominus in Cruce verba septem. Orans videlicet pro crucifigentibus: Latroni parcens: Matrem & Ioannem, sibi mutuo commendans: Exclamans (Sitio) Quando aceto eum potauerunt, & deinde se a Patre dicens
dere-

derelictum, postea (Consummatum est) Ac postremo (Pater in manus tuas commendo spiritum meum.

Tertio : Sol obscuratus est , ipso expirante, & petræ scissæ sunt, aperta quoque monumenta , & velum templi a summo ad infimam vsque partem scissum, & latus lancea confossum aquâ & sanguinem effudit.

De Myſterio ſepulturae, Ibidem.

Primo : De Cruce ſublatus eſt mortuus dominus per Ioseph, atque Nicodemum, in conſpectu ipſo Matris afflictiſſimæ.

Secundo : Delatum eſt ad ſepulchrum corpus vinctum & inclufum.

Tertio: adhibiti ſunt inibi cuſtodes.

De

De Christi resurrectione & apparitione prima.

Primum : Apparuit Dominus Matri suæ, postquam resurrexit, cum dicat scriptura, quod apparuit multis. Licet enim nominatim illam non exprimat; id nobis tamen relinquit pro certo, tanquam intellectum habentibus: ne aliqui iure audiamus illud: Adhuc & vos sine intellectu estis?

De secunda apparitione.

Marc. 16.

Primo: Summo mane ad monumentum profectæ sunt Maria Magdalenæ, Iacobi, & Salome inter se dicentes (Quis reuoluet nobis lapidem ab ostio monumenti?)

Secundo: viderunt lapidem reuo-

N lutum

lutum, & angeli dictum audierunt
(Iesum queritis Nazarenum Crucifixum. Surrexit, non est hic.)

Tertio: apparuit Mariæ Magdalene, quæ, alijs digressis, iuxta sepulchrum restiterat.

*De apparitione tertia. Matt.
ultimo.*

PRimo: redibant a monumento mulieres cum timore simul & gaudio ingenti, vt narrarent discipulis, quicquid de Domini resurrectione intellexerant.

Secundo: apparēs eis in via Christus, ait (Auete) Et illæ accedentes, ac prostratæ ad pedes eius, ipsum adorarunt.

Tertio: affatus est illas Dominus (Nolite timere. Ite nuntiate fratribus meis, vt eant in Galilæam, ibi me videbunt.)

De

*De apparitione quarta.**Luc. ultimo.*

PRimo : Audita Petrus ex mulie-
ribus Christi resurrectione , cu-
currit monumentum.

Secundo : introgressus sola vidit
linteamina , quibus fuerat inuolu-
tum corpus,

Tertio : cogitanti super his Petro
Christus se ostendit, vnde dicebant
Apostoli (Surrexit Dominus vere &
apparuit Simoni.)

De apparitione quinta. Ibidem.

PRimo: duobus discipulis , dein-
ceps apparuit , cum irent in E-
maus, & de ipso colloquerentur .

Secundo : Redarguit eorum in-
credulitatem, & mysteria passionis,

N 2 atque

atque resurrectionis ipsis exposuit.
(O stulti & tardi corde ad credendum in omnibus, quæ locuti sunt Prophetæ. Non ne hæc oportuit pati Christum, & ita intrare in gloriam suam?)

Tertio : rogatus, cum eis mansit, fractoq. ipsis pane disparuit, qui subito in Hierusalem reuersi, nuntiauerunt Apostolis, quomodo vidissent eum, & in fractione panis agnouissent.

De apparitione sexta. Ioan. 20.

Primo : Discipuli omnes præter Thomam, domi congregati erant propter Iudæorum metum.

Secundo: Ingressus ianuis clausis Christus (stetit in medio, & dixit eis, pax vobis.)

Tertio:

Tertio: Spiritum sanctum eis dedit, & ait (Accipite Spiritum sanctum, quorum remiseritis peccata, remittuntur eis, &c.)

De apparitione septima.
Ibidem.

PRimo: S. Thomas, cum apparitioni predictę non interfuisset, protestatus erat: (Nisi videro, &c. non credam.)

Secundo: Post dies octo, iterum clausis ianuis obtulit se videndum Christus, & Thomę dixit, infer digitum tuum huc, & vide &c. & noli esse incredulus, sed fidelis.)

Tertio: Exclamavit Thomas (Dominus meus & Deus meus.) Cui subintulit Christus (Beati qui non viderunt, & crediderunt.)

N 3 De

*De apparitione octaua. Ioan.
ultimo.*

Primo : Palam se denuo fecit
Christus piscantibus septem di-
scipulis, qui, cum tota nocte nil ce-
pissent, iactum ad mandatum eius
rete (iam non valebant illud trahere
præ multitudine piscium.)

Secundo : per id miraculum, a-
gnoscebat eum Ioannes, ait Petro
(Dominus est) qui confestim desti-
liens in mare, ad Christum acces-
sit.

Tertio: dedit eis, vt comederent
panem & piscem. Postea Petro an
se diligeret, ter interrogato, suum
ouile commendauit (pasce oues
meas.)

De

*De apparitione nona. Marc.
ultimo.*

Primo : ex Domini mandato ab-
eunt discipuli ad montem Tha-
bor.

Secundo: ijs apparens ille inquit:
(Data est mihi omnis potestas in cę-
lo, & in terra.)

Tertio: mittens eos ad prædican-
dum per vniuersum orbem sic man-
dauit : (euntes ergo docete omnes
gentes , Baptizantes eos in nomine
patris, & filij, & spiritus Sancti.)

De apparitione decima.

I. Cor. 15.

Deinde visus est plusquam quin-
gentis fratribus simul.)

N 4 De

De apparitione vndecima .
Ibidem .

Apparuit deinde Iacobo .

De apparitione duodecima .

Apparuisse Christum etiam Iosepho ab Arimathia, legitur in hagiographis quibusdam, & verisimile est, atque meditati pium .

De apparitione decima tertia .

1. Corinth. 15.

Apparuit & beato Paulo post Ascensionem . (Nouissime autem omnium tanquam abortiuo visus est & mihi) inquit ipse . Apparuit etiam Patribus in limbo, quo ad animam, & postquam inde educi sunt .

De-

Denique, resumpro corpore, apparebat passim discipulis, & cum eis crebro versabatur.

De Ascensione Christi.

Act. I.

PRimo: Postquam iam per dies quadraginta multoties se Christus Discipulis suis viuum exhibuisset, (in multis argumentis &c. loquens eis de regno Dei.) Misit eos Hierosolymam, ut promissum sibi Spiritum sanctum, illic expectarent.

Secundo: Eduxit eos ad Oliueti montem. (Et videntibus illis eleuatus est, & nubes suscepit eum ab oculis eorum.)

Tertio: Iisdem in cælum suspicientibus dictum est per duos illos viros in vestibus albis assistentes, Quos angelos fuisse credimus: (Viri Galilæi, quid statis aspicientes

res in cælum? Hic Iesus, qui assumptus est a vobis in cælum, sic veniet, quemadmodum vidistis eum euntem in cælum.)

Regula Aliquot, ad motus animæ, quos diuersi excitant spiritus, discernendos, vt boni solum admittantur, & pellantur mali.

A Duertendum est : quod potissimum conueniunt exercitijs primæ hebdomadæ.

Prima regula est : Quod illis, qui facile peccant lethaliter, & peccatum peccato addunt, fere solet inimicus noster illecebras carnis, & sensuum delectationes obijcere, vt eos teneat peccatis plenos, ac semper cumulum adaugeat. Spiritus

vero

vero bonus, e contrario, conscientiam illorum pungit assidue, & per synderesis, rationisque officium a peccando deterret.

Secunda: Quod alijs hominibus, qui se a vitijs, & peccatis purgandos curant sollicite, & in obsequij diuini studio magis ac magis in dies promouent, immittit spiritus malignus molestias, scrupulos, tristitias, rationes falsas, & alias id genus perturbationes, quibus profectum illum impediat. Spiritui autem bono, ex opposito, propriū, consuetumque est, recte agentibus, animum ac vires addere, consolari, deuotionis lachrymas ciere, illustrare mentem, & tranquillitatem dare, sublati obstaculis omnibus, vt expeditius, alacriusque per opera bona semper vltra tendant.

Tertia:

Tertia: Quod spiritualis proprie
 consolatio, tunc esse noscitur,
 quando per internam quandam mo-
 tionem exardescit anima in amo-
 rem Creatoris sui, nec iam creatu-
 ram ullam, nisi propter ipsum potest
 diligere. Quando etiam lachrymæ
 funduntur, amorem illum prouo-
 cantes, siue ex dolore de peccatis
 profluant, siue ex meditatione pas-
 sionis Christi, siue alia ex causa
 qualibet, in Dei cultum, & hono-
 rem recte ordinata. Postremo,
 consolatio quoque dici potest, fi-
 dei, spei, & charitatis quodlibet
 augmentum. Item lætitia omnis,
 quæ animam ad cælestium rerum
 meditationem, ad studium salutis,
 ad quietem, & pacem cum Domino
 habendam, solet incitare.

Quartæ: Quod spiritualis, è con-
 tra desolatio vocari debet.
 quæ-

quæuis animæ obtenebratio, conturbatio, instigatio ad res infimas, seu terrenas: omnis denique inquietudo, & agitatio, siue tentatio trahens in diffidentiam de salute, & spem, charitatemq; expellens. Vnde se anima tristari, tepescere, ac torpere sentit, & de ipsius Dei Creatoris sui clementia, prope desperare. Sicut enim consolationi opponitur desolatio, ita etiam, quæ ab utraque oriuntur cogitationes, sunt inter se prorsus oppositæ.

Quinta: Quod tempore desolationis nihil deliberandum, aut innouandum est circa propositum animi, aut vitæ statum, sed in eis perseverandum quæ fuerant prius constituta, puta præcedente die, vel hora consolationis: * Quemadmodum enim, dum fruitur quis consolatione illa, quam diximus,

*cc

rimus, non proprio suo, sed boni spiritus instinctu regitur: ita, obuersante sibi desolatione, agitur a malo spiritu, cuius instigatione nihil vnquam recte conficitur.

Sexta: Quod tametsi desolatione affectus homo priora sua consilia minime debet immutare; expediet tamen prouideri, & augeri ea, quæ contra desolationis impulsu tendunt: qualia sunt, insistere orationi, & meditationi, cum discussione sui, ac poenitentia aliquid assumere.

Septima: Quod quamdiu premimur desolatione, cogitandum est, nos interim relinqui a domino nobis ipsis, probationis causa, ut per naturales quoque vires, insultibus inimici nostri obsistamus. Id quod

*dd possumus haud dubie, * assistente nobis iugiter præsidio diuino: licet

tunc

tunc nequaquam sentiatur, eo quod
feruorem pristinum charitatis Do-
minus subtraxerit, relicta nihilomi-
nus gratia, quæ ad bene operandum,
& ad consequendam salutem, satis
esse queat.

Octaua: Quod hominem tenta-
tione pulsatum, mire iuuat pa-
tientia seruandæ studium: vt quæ
vexationibus huiusmodi proprie
opponitur, & è diametro resistit.

Accersenda etiam spes est, & cogi-
tatio, ad futuræ breui consolationis:
si præsertim per sanctos conatus, in
sexta regula signatos, desolationis
impetus frangatur.

Nona: Quod causæ desolatio-
nis tres sunt præcipue. Pri-
ma, Quia propter nostram in spiri-
tualibus studijs, seu exercitijs tepi-
ditatem, atque acediam, consola-
tione diuina merito priuamur.

Secunda

Secunda: Ut probemur quinam sumus, & quomodo in Dei seruitium, & honorem, absque praesente quodam consolationum, donorumque spiritualium stipendio nosmet impendimus. Tertia: Ut certi plane simus nostrarum virium non esse, vel acquirere, vel retinere feruorem deuotionis, vehementiam amoris, abundantiam lachrymarum, aut aliam quamlibet internam consolationem: sed omnia hæc gratuita esse Dei dona, quæ si vendicemus nobis, ut propria, superbiæ & vanæ gloriæ crimen, non sine salutis graui periculo, incursumus.

Decima: Quòd fruenti homini consolatione, prospiciendum est, quo se pacto gerere poterit, desolatione deinceps occurrente: ut iam inde acrimoniam, & robur ani-

mi

mi mature comparet, ad impetum eius reprimendum.

VNdecima: vt ille idem, affluente consolatione seipsum deprimat, ac vilifaciat quantum potest, reputando secum: quam imbellis, quamque ignauus esse apparebit, desolatione impugnante: nisi per gratiæ & cōsolationis diuinæ opem, cito subleuetur. Contra vero ille, quem desolatio molestat, æstimare debet cū Dei gratia, se posse plurimum, facileque aduersarios suos omnes deuicturum esse, dummodo in Dei virtute collocet spem suam, & animū suum corroboret.

DVodecima: Quòd hostis noster, naturam & morem muliebrem refert, quoad imbecillitatem viri-um, & animi peruicaciam. Nam sicut foemina cum viro rixans, si hunc conspexerit, erecto & con-stanti

stanti vultu sibi obsistere, abiicit illico animum, ac terga vertit: sin vero timidum, fugacemque esse animaduenerit, in extremā surgit audaciam, & illum ferociter inuadit. Itidem consuevit dæmon animo & robore plane destitui, quoties spirituales athletam, corde imperterritum, ac fronte ardua tentationibus videt reluctari: Sin autem trepidet, ad primos impetus sustinendos, & quasi animum despondeat, nulla est bestia super terram, inimico illo tunc efferatior, acrior, & pertinacior in hominem, vt cum pernicio nostra, malignæ obstinatæque mentis suæ desiderium adimpleat.

Decima tertia: Quod idem inimicus noster morem insequitur nequissimi cuiuspiam amatoris, qui puellam honestorū parentū filiam, vel vxorem viri alicuius probi volens

volens seducere, summopere procurat, ut verba, & consilia sua occulta sint, nilque reformidat magis ac egre fert, quàm si puella patri suo, vel vxor marito, illa patefaciat, cum sciat hoc pacto de votis, & conatibus suis actum esse. Ad eundem modum obnixè satagit diabolus, ut anima, quam circumuenire cupit, ac perdere, fraudulentas suas suggestiones teneat secretas. Indignatur vero maxime, & grauissime cruciatur, si cui vel confessionem audienti, vel spirituali homini molimina sua detegantur, a quibus ita excidere se funditus intelligit.

DECIMAQUARTA: Quod solet etiam aduersarius imitari aliquem, belli ducem, qui obsessam arcem expugnare, atque depraedari cupiens, explorata prius natura, &

O 2 mu-

munitioe loci, debiliorem partem aggreditur. Sic nimirum & ille circuit animam, & callide inquit, quarumam virtutum præfidijs, moralium scilicet, aut theologiarum, ipsa vel munita, vel destituta sit: eaque potissimum parte machinis omnibus admotis irruit, ac subuertere nos sperat, quam in nobis minus cæteris firmatam, custoditamque esse præuiderit.

Regulæ Aliæ utiles ad pleniorẽ spirituum discretionem, & secundæ hebdomadæ potissimum conuenientes.

Rima est: Quod proprium est Dei, & Angeli cuiusque boni, veram infundere spiritualem lætiam,

tiam animæ, quam mouent, sublata
tristitia, & perturbatione omni, quā
ingessit dæmon, cum hic e contra-
rio, sophisticis argumentis quibus-
dam, veri speciem præ se ferentibus,
lætitiā illam in anima repertam,
oppugnare soleat.

Secunda: Solius est Dei, consolari
animam, nulla præcedente con-
solationis causa, cum sit hoc pro-
prium Creatoris, suā ingredi crea-
turam, & illam in amorem sui totā
conuertere, trahere, & mutare. Cau-
sam vero præcedere nullam tunc
dicimus, quando nec sensibus, nec
intellectui, neque voluntati nostræ
quicquā obiectū est, quod eiusmodi
consolationem causare ex se possit.

Tertia: Quoties præcessit con-
solationis causa, auctor eius
potest existere tam malus Ange-
lus, quam bonus, sed ad fines ten-
dunt

dunt contrarios, bonus quidem, vt anima in boni cognitione, & operatione magis proficiat, malus autem, vt male agat illa, & pereat.

Quarta: Id moris est spiritui maligno, vt in lucis Angelum transfigurans sese, cognitis pijs animæ votis, primum obsecundet, mox inde ad peruersa sua desideria illam alliciat. Simulat etenim ab initio, bonas sanctasque hominis cogitationes sequi, & fouere, at deinde in occultas fallaciarum suarum pedicas paulatim tractum illaqueat.

Quinta: Sedulo & accurate excutiendæ sunt cogitationes nostræ, circa principium, medium & finem suum, quæ tria si recte se habeant, angeli boni argumentum est, cogitationes illas suggerentis; sin autem per discursum mentis, aliquid

aliquid offertur vel sequitur, quod ex se malum sit, vel auocet a bono, vel ad minus bonum impellat, quā anima, prius quærendo sequi decreuisset, vel animam ipsam defatiget, angat, ac perturbet, sublata quæ prius aderat, quiete, pace, & tranquillitate, euidens tunc erit indicium, auctorem esse cogitationis eiusmodi, spiritum malignum, utpote utilitati & saluti nostræ semper aduersantem.

Sexta: Quoties contingit in aliqua suggestionē deprehendi hostem ex cauda sua serpentina, id est sine malo, quem semper nobis insinuare studet, tunc plurimum iuuat, reuoluere discursum totum, & notare, quid ab initio prætexuerit bonæ cogitationis, & quomodo præcedentem spiritualis gustus suauitatem, animi serenitatem, sensim amouere,

ac venenum suum infundere tentar-
rit , vt per huiusmodi experimen-
tum cognitæ illius fraudes, facilius
deinceps caueantur.

Septima : eorum , qui promouent
in bono salutis, animis se insinuat
vterque spiritus diuerso modo, bo-
nus quidem leniter, placide, ac sua-
uiter , sicut aquæ stilla in spongiam
illabens , malus vero duriter , im-
placide, & violenter , cum strepitu
quodam , sicut imber decidens in
petram, illis autem, qui in dies ten-
dunt in deterius , oppositum pror-
sus usu venit . Cuius sane diuersita-
tis ratio est , quatenus Angelo vtri-
libet similis est vel dissimilis ani-
mæ ipsius dispositio . Si enim con-
trariam sibi eam alteruter spiritus
inuenerit , cum strepitu & pulsu ,
qui facile aduerti queat , ei se con-
iungit . Si conformem vero , tan-
quam

quam in propriam & apertam domum subit cum quiete.

Octaua : Quoties sine prævia vlla causa consolatio nobis adest, quamuis ei, tanquam diuinitus immissæ, vt supra dictum est, nihil fallaciæ subesse possit, debemus tamen attente, ac sollicitè distinguere præsens consolationis tempus a proximo sequente, in quo anima feruet adhuc, & fauoris diuini nuper accepti sentit reliquias. Nam posteriore hoc tempore, frequenter accidit, vt vel ex habitu, discursu, & iudicio proprio, vel ex boni aut mali spiritus instinctu, aliqua sentiamus, vel deliberemus, quæ cum ab ipso Deo, citra medium non emanent, solerti indigent discussione, priusquam recipiant assensum, vel in opus veniant.

Re-

Regula nonnullæ , in distribuendis eleemosynis seruandæ.

Prima: Siquid erogare libeat in homines genere, vel amicitia coniunctos, erga quos sentitur procliuior affectus, Attendendæ erunt regulæ quatuor, quas ex parte circa electiones commemorauimus. Earum itaque prima hæc est, vt affectus erga tales meus, recta proueniat ex amore Dei, quem certe amorem debeo sentire in me, vt radicem esse & causam cuiuscunque meæ affectionis, erga cognatos, & amicos omnes, ac operam dare, vt in hoc præsentis negotio, præcipua ea ratio elucescat.

Secunda

Secunda: Vt * considerem, si quis *^{ee}
 alter cui parem mecum statum,
 seu perfectionis gradum optem, me
 consulat super negotio istiusmodi,
 quam ego illi erogationis faciendæ,
 dictaturus sim rationem. Hac igitur
 & me uti par est.

Tertia: Vt cogitem, si mihi, vitæ
 nunc exitus instaret, quid in
 hac re egisse vellem potissimum.
 Ita ergo agendum in præsentia de-
 cernam.

Quarta: ut prospiciam similiter,
 quid mallet in die iudicij a
 me fuisse super his transactum: Id
 quod & nunc citra dubiū præligā.

Quinta: ut quoties ad personas,
 mihi humano aliquo vinculo
 coniunctas, affectum meum sentio
 magis inclinare, regulas quatuor
 prædictas sedulo expendam, & iu-
 xta eas examinem affectum: nihil de
 elemo-

eleemosyna, seu distributione faciē-
da cogitans, donec ab animo, si
quid non rectum inest, remouero.

Sexta: Quauis facultates diuino
Scului, & vsui ecclesiastico di-
cata, citra culpam assumi possint
distribuendæ ab eo, qui ad hoc mi-
nisterium sit vocatus: cum tamen
plurimis, in determinanda proprijs
suis sumptibus iusta portione, so-
leat, de excessu scrupulus incidere,
operæpretium est iuxta regulas su-
periores, vitæ suæ statum recte di-
sponere.

Septima: Propter rationes dictas,
& alias plerasque, in administrā-
dis ijs, quæ ad propriam personam,
conditionem, domum, aut familiam
pertinent: optimum ac securissimū
est vnicuique, distributionis curam
subeunti, vt suæ subtrahat commo-
ditati quantum potest, ac seipsum
proxime

proxime conformet ad exemplar
domini nostri IESV CHRISTI,
summi Pontificis: quandoquidem in
tertio etiam Carthaginensi Conci-
lio, in quo interfuit S. Augustinus,
decretum fuit, supellectilem Epi-
scopi, vilem ac pauperem debere
esse. Hoc idem in quolibet statu
seu vitæ genere prouideri conue-
nit, habita interim ratione persona-
rum, & statuum ipsorum, sicut in
matrimonio exemplum præbent S.
Ioachim, & S. Anna, qui diuisis
per annos singulos facultatibus suis
in tres partes, pauperibus vnā e-
rogabant, alteram dicabant in tem-
pli, & diuini cultus ministerium, &
tertiam postremo necessitati suæ re-
seruabant.

Quæ

Quædam notatu digna, de scrupulis, quos animæ demon inijcit, dignoscendis.

¶ **R**imum: Vulgo scrupulum appellant, quando ex proprio liberi arbitrij motu & iudicio, aliquid concludimus peccatum esse, cum peccatum non sit, veluti si quis animaduertens se crucem, ex paleis humani figuratam, in transitu calcasse, crimini sibi vertat. Hoc autem non scrupulus proprie, sed iudicium potius erroneum vocari debet.

Secundum: Scrupulus proprie dicendus est, quoties post calcatam crucem eiusmodi, vel post cogitationem, loquelam, aut operationem aliquam, oboritur nobis extrinsecus, peccati admissi suspicio.

cio . Et quamuis altera ex parte
veniat in mentem, nos minime pec-
casse; ambiguitatem tamen quan-
dam, atque animi perturbationem
sentimus, a dæmone videlicet ob-
trusam .

Tertium : Prior scrupuli species,
improprie sic dicti , prorsus
abhorrenda est, vt erroris plena.
Posterior vero, per tempus aliquod
(dum præsertim recens est vitæ
melioris institutio) animam rebus
spiritualibus vacantem , non pa-
rum iuuat , cum eam mirum in
modum purget , atque ab omni
peccati specimine abducatur , iuxta
illud Diui Gregorij : Bonarum
mentium est , ibi culpam agnosce-
re , vbi culpa non est.

Quartum: Callide obseruare so-
let inimicus, qualis nam sit ani-
mæ cuiusvis consciëntia, crassior ne ,

an

an delicatior . Et si quam inuenit
 delicatam , multo quoque delica-
 tiorem efficere nititur , & in extre-
 mum quendam redigere anxietatis
 gradum , vt sic misere turbatam , a
 profectu spirituali tandem deiiciat.
 Puta si animam nouerit, quæ pecca-
 to nulli consentiat, mortali, siue
 veniali, immo ne umbram quidem
 (vt sic dicamus) voluntarij pecca-
 ti sustinere queat, tunc, quoniam
 non potest veram peccati rationem
 illi obijcere, eò satagit adducere,
 vt peccatum sibi esse credat, quod
 reuera non est, cuiusmodi est, de
 verbo aliquo, vel cogitatiuncula
 repentina . Crassam e diuerso ani-
 mam, seu conscientiam, reddere
 crassiolem studet, vt, quæ neglige-
 bat prius venialia peccata, mortalia
 quoque nunc parum curet, ac in
 dies minus respiciat.

Quintum

Quintum : Vt anima progredi
 valeat in via spirituali , ad il-
 lius partis oppositum tendat necesse
 est, in quam inimicus tentat pertra-
 here : vt si laxiorem iste conscien-
 tiam facere adnititur , faciat illa
 strictiorem : aut relaxet contra , si
 daemon nimium velit restringere .
 Sic enim continget, vitatis extremæ
 vtriusque partis periculis , animam
 ipsam in medio quodam quieto , &
 securo statu, iugiter manere .

Sexta : Quotiescunque homini ,
 dicere , aut agere aliquid volen-
 ti, quod ab Ecclesiæ usu , vel maio-
 rum nostrorum sensu non dissonat ,
 quodque tendit in Dei gloriam, ob-
 uiat extrinsecus suggestio dissua-
 dens , ne dicat , aut agat illud pro-
 positum , adducta vel vanæ gloriæ,
 vel mali alterius cuiusuis fucata
 quadam ratione : Tunc ad Deum

P ele.

eleuanda mens est: sique appareat,
ad eius gloriam spectare dictum,
aut factum eiusmodi, vel certe con-
trarium non esse, tendendum recta
erit aduersus talem cogitationem,
atque obstrepenti nobis inimico
respondendum cum diuo Bernardo:
Nec propter te cœpi, nec propter
te finiam.

*Regulæ aliquot seruandæ, vt cum
orthodoxa Ecclesia vere
sentiamus.*

Rima: Sublato proprio
omni iudicio, tenen-
dus est semper para-
tus promptusque ani-
mus, ad obediendum
veræ Christi sponsæ, ac sanctæ Ma-
tri nostræ, quæ est orthodoxa, ca-
tholica, & Hierarchica Ecclesia.

Secunda

Secunda: laudare conuenit solitam fieri sacerdoti confessionem peccatorum, & Eucharistiæ sacræ sumptionem, annuam vt minimum, cum sit laudabilius, octauo quoque die, aut semel saltem in mense quolibet, seruatis interim conditionibus debitis, Sacramētū ipsum suscipere.

Tertia: Commendare Christi fidelibus, vt frequenter, ac deuote Missæ sacrum, seu sacrificium audiant. Item cantus Ecclesiasticos, psalmos, & prolixas preces in templis, vel extra templa recitandas: tempora etiam probare, determinata officijs diuinis, & precationibus quibuscumque, vt sunt, quas vocamus horas canonicas.

Quarta: Laudare plurimum religionum status, atque cælibatum, seu virginitatem matrimonio præferre.

P 2

Quinta:

Quinta: cōprobare vota religio-
 forū de seruanda castitate, pau-
 pertate, obedientiaq; perpetua, cum
 alijs perfectionis, & supererogatio-
 nis operibus. Vbi obiter notandum
 est, quod cum voti ratio ad ea per-
 tineat, quæ ad perfectionem ducunt
 vitæ Christianæ: de alijs, quæ ab ip-
 sa perfectione potius auertunt, vt
 de negotiatione, vel matrimonio,
 votum nunquam emittendum sit.

Sexta: Laudare præterea reliquias,
 venerationem, & inuocationem
 Sanctorum. Item stationes, peregri-
 nationesq; pias: indulgentias, iubi-
 læa, candelas in templis accendi so-
 litas, & reliqua huiusmodi pietatis,
 ac deuotionis nostræ adminicula.

Septima: Extollere abstinentiæ ac
 ieiuniorum vsum, vt quadragesi-
 mæ, quatuor temporum, vigiliarum,
 sextæ feriæ, sabbati, aliorumq; pro
 deuo-

deuotione fufceptorum. Item fpon-
taneas afflictiones fui, quas poeni-
tentias dicimus, non internas fo-
lum, fed etiam externas.

Octaua: Laudare infuper tem-
plorum extruções, atque or-
namenta, nec non imagines, tanquã,
propter id quod repræfentant, iure
optimo venerandas.

Nona: confirmare maxime om-
nia Ecclesiæ præcepta: nec im-
pugnare vllò modo: fed contra im-
pugnantes quæfitis vndique ratio-
nibus prompte defendere.

Decima: Patrum etiam, feu fupe-
riorum decreta, mandata, tradi-
tiones, ritus, & mores ftudiofe pro-
bare. Licet autẽ nõ reperiatur vbiq;
ea, quæ deberet effe, morum integri-
tas; fi quis tamen, vel in publica cõ-
cione, vel i populari cõmercio, ipsis
obloquitur, generat potius dâna &

scandala, quam aliquid afferat reme-
 dij, aut vtilitatis, cum nihil aliud se-
 quatur, nisi exasperatio, & obtrecta-
 tio populi. aduersus Principes, ac
 Pastores suos. Temperandum est igi-
 tur ab isto inuectiuarum genere.

Verum tamen, sicut damnosum est,
 primates ipsos absentes, apud popu-
 lum allatrare, atque proscindere: Ita
 rursus priuatim admonere eos, qui
 si velint, mederi huic malo possunt,
 operæpretium videtur fore.

V Ndecima: Doctrinam sacram
 plurimi facere, tum eā, quæ po-
 sitiuā dici solet, tum, quæ scholasti-
 ca. Sicut enim sanctis Doctoribus
 antiquis Hieronymo, Augustino,
 Gregorio, & consimilibus, scopus
 fuit, ad amorem, & cultum Dei am-
 plectendum, animos mouere: ita pe-
 culiare est B. Thomæ, Bonauenturæ,
 Magistro sententiarū, & alijs recen-
 tiori-

tioribus Theologis, dogmata ad salutem necessaria exactius tradere, atque definire, prout conuenit suis temporibus, & posteris, ad errores hæresum confutandos: Siquidem Doctores huiusmodi, vt sunt, tempore posteriores, non solum scripturæ sacræ intelligentia præditi sunt, & veterum autorum iuuantur scriptis: sed etiam, cum influxu diuini luminis conciliorum sanctionibus, decretis, & varijs Ecclesiæ sanctæ constitutionibus, ad salutis nostræ subsidium, foeliciter vtuntur.

DVodecima: Culpabilis est, ac vitanda hominum, qui adhuc in terris viuunt, (quantumuis laudabilium) comparatio, cum Sanctis, & Beatis, dicendo: Iste est doctior sancto Augustino: Ille est alter S. Franciscus: Aequalis est

P 4 Paulo

Paulo sanctitate, aut aliqua virtute,
non est inferior. &c.

DEcima tertia: Denique vt ipsi
Ecclesiæ Catholicæ omnino v-
nanimes, conformesque simus, si-
quid, quod oculis nostris apparet
album, nigrum illa esse definierit,
debemus itidem, quod nigrum sit,
pronunciare. Indubitate namque
credendum est, eundem esse Do-
mini nostri Iesu Christi, & Ec-
clesiæ orthodoxæ, Sponsæ eius,
spiritum, per quem gubernamur,
ac dirigimur ad salutem, neque al-
ium esse Deum, qui olim tradidit
decalogi præcepta, & qui nunc tem-
poris, Ecclesiam Hierarchicam in-
struit, atque regit.

DEcima quarta: Aduertendum
quoque est, quanquam verissi-
mum sit, nemini contingere salu-
tem, nisi prædestinato; circumspe-
cte

Est tamen super hoc loquendum esse: ne forte gratiam seu prædestinationem Dei nimis extendentes, liberi arbitrij vires, & operum bonorum merita excludere velle videamur: vel e conuerso, ne plus æquo hisce tribuentes, illis interim derogemus.

Decima quinta: Similem ob causam, frequens de prædestinatione sermo habendus non est: sique incidat nonnunquam, ita temperari decet, vt nulla plebi audienti detur occasio erroris, ac dicendi, si de salute mea, vel damnatione iam definitum est, siue male, siue bene agam, aliter euenire non potest: vnde solent multi opera bona negligere, & alia subsidia salutis.

Decima sexta: Accidit etiam non raro, vt ex immodica fidei prædicatione, & laude, adie-

sta

ita distinctione , aut explicatione
nulla, ansam arripiat populus, torpe-
scendi circa bona quælibet opera :
quæ fidem præeunt, aut sequuntur
charitatis nexu efformatam .

Decima septima : Neque itidem ,
prædicandæ , & inculcandæ
gratiæ Dei vsque adeo insistendum
fuerit, vt serpere inde possit audito-
rum animis læthalis error, negata li-
beri arbitrij nostri facultate . De
gratia ergo ipsa diffuse quidem lo-
qui fas est , Deo aspirante, sed qua-
tenus in gloriam eius vberiore
redundat, idque iuxta modum con-
uenientem , nostris præsertim tem-
poribus, tam periculosis : ne & li-
beri arbitrij vlus , & operum bono-
rum efficacia tollatur .

Decima octaua : Quamuis sum-
me laudabile sit atque vtile, ex
dilectione pura inseruire Deo , ni-
hilo .

hilominus tamen valde commen-
dandus est Maieſtatis diuinæ timor.
Neque porro is timor ſolum, quem
filialem appellamus, qui pius eſt, ac
ſanctus maxime: verum etiam alter,
ſeruilis dictus. Quippe qui hominĩ
vtilis eſt admodum, & ſæpenumero
neceſſarius, vt a mortali peccato,
quando incidere contingit, reſur-
gere prompte ſtudeamus, a quo,
dum erimus immunes, atque alie-
ni, facilius patebit aſcenſus ad
timorem illum filialem

Deo penitus acce-
ptum, qui no-
bis cum
ipſo

Deo vnionem amoris
præſtat, & con-
ſeruat.

Quæ

Quæ ab alijs impressis Exercitiorum exemplis variant, ex utroque nostro exemplari manuscripto : In mysterijs autem vite Christi, etiam ex editione vulgata, emendata sunt.

LOCA

LOCA QVAE EX
 diligenti cum hispanico
 autographo collatione
 adnotata sunt in hac
 postrema editione.

*A Patrum
 deputatio,
 qua in V.
 Generali
 Congrega-
 tione pro re
 cognoscendo Directorio exer-
 citiorum instituta fuit, illud
 in primis proposuit, ut an-
 tequam*

tequam liber exercitiorum de-
 nuo imprimeretur, cum Hispa-
 nico autographo, qui Roma
 seruatur, diligenter conferre-
 tur, non ut noua quadam ver-
 sio fieret, sed ut loca quadam
 accommodarentur, quæ in vul-
 gata Latina editione subobscu-
 ra videbantur. Quod cum R. P.
 N. fieri mandasset, facta dili-
 gēti collatione, compertum est,
 Latinam editionem in paucis
 ab autographo discrepare. Iis
 igitur pratermissis, quæ parui
 momenti esse videbantur, ea
 tantū loca adnotari placuit, in
 qui-

quibus sensus subobscurus cēse-
batur, vel certe clarior hac no-
ua versione reddi poterat. quæ
omnia cum essent a R. P. N.
cum Patribus Assistentibus
diligenter examinata, ne vul-
gata editio, ob reuerentiam,
quæ illi merito debetur, mutari
videretur, satius visum est, si
in fine exercitiorum loca om-
nia, quæ sunt adnotata, pone-
rentur stellulis quibusdam si-
gnata, quæ locis, in quibus fa-
cta est mutatio, responderent,
ut facilius, quæ in postrema hac
editione fuerunt accommoda-
ta,

ta, reperiri a quolibet possent.
 Hic autem labor, ut speramus,
 maiorem quandam lucem affe-
 ret ijs, qui exercitia tractant,
 omnibusque Societatis nostrae
 hominibus, qui exercitiorum
 usum habere debent frequen-
 tissimum, non erit iniucundus.
 Romae. 25. Iunij. M. D. XCVI.

Mandato R. P. N. Generalis.

Iacobus Dominicus secretarius.

IN

*In Annotationibus viginti, quæ
sunt in principio Exerci-
tiorum.*

P Ag. 20. Annotatione quarta
in fine, ubi dicitur, * a
Expedi nonnunquam
succidi hebdomadam.
Sensus erit clarior si legatur, Contrahi
hebdomadam.

Pag. 22. Annotatione octava ubi dici-
tur. * b In prioribus duabus heb-
domadis. Lege. Pro prioribus dua-
bus hebdomadis.

Pag. 24. Annotatione decima In fine,
ubi habetur. * c Atque per exerci-
tia primæ hebdomadæ comprehen-
ditur. Lege. Atque exercitijs pri-
mæ hebdomadæ respondet.

Pag. 29. Annotatio decima septima ita
poni debet. * d Decima septima. Per-

Q utile

utile est, vt qui tradit exercitia, quamuis inquirere, ac scire non intendat proprias alterius cogitationes, & peccata; certior tamen fideliter fiat de varijs agitationibus, & cogitationibus, quas varij spiritus immittunt. Perspecto enim maiori, aut minori eius profectu, nonnulla spiritualia exercitia præscribere illi potest præsentì animæ necessitati opportuna.

In Fundamento.

Pag. 37. Vbi dicitur. (* e Pro vt libertati arbitrij nostri subiectę sunt, & non prohibitę) *clarius ex autographo dicatur* pro vt libertati arbitrij nostri permissum est, & non prohibitum.

*Pag. eadem, Circa finem fundamenti, vbi habetur. * f. Sed consentaneum*

est.

est ex omnibus ea demum , quæ ad
finem , ducunt . eligere , ac deside-
rare . *dicatur* . Sed consentaneum
est ex omnibus ea demum , quæ ad
finem , cuius gratia conditi sumus ,
nos ducunt , eligere , ac deside-
rare .

*In quinto Exercitio primæ
hebdomadæ .*

P Ag. 67. *In primo puncto .* * g Et ani-
mas igneis quibusdam corpori-
bus velut ergastulis inclusas . *dicatur* .
Et animas velut igneis quibusdam
corporibus tanquam ergastulis in-
clusas .

In Additionibus .

P Ag. 71. *In Primæ Additione , ubi di-
citur .* * h Cogitem de hora , qua
Q 2. *sur-*

surgendum mihi erit, & de exerci-
tio faciend. *Ex autographo dicatur.*
Cogitem de hora, qua surgendum
mihi erit, exercitij faciendi puncta
breuiter animo retractans.

*In Meditatione secundæ diei in se-
cunda hebdomada.*

P Ag. 91. *In primo puncto.* * i Inter
quos me adesse fingam, tan-
quam pauperculum, eorum vtcun-
que necessitatibus &c, *addatur ex
autographo.* Inter quos me adesse
fingam, tanquam pauperculum, &
seruulum indignum, eos spectan-
tem, contemplantem, & eorum ne-
cessitatibus cum reuerentia maxima
famulantem.

In quinta Contemplatione.

P Ag. 94. *In tertio puncto.* * *k* Dulcedo animæ diuinis donis. &c. *Legatur.* Dulcedo, diuinitatis, animæ, eiusque virtutum, ac exterorum omnium iuxta rationem, &c.

In quinque noiandis.

P Ag. 96. *In tertio.* * *l* Superaddita circa vespas vna repetitione, & sensuum applicatione ante coenam. *Ex Autographo.* Superaddita circa vespas vna repetitione, & postea sensuum applicatione ante coenam.

In secunda die.

P Ag 98. * *m* Et fuga in Aegyptum. *Additur ex autographo.* Et fuga eiusdem

Q 3

eiusdem veluti exulantis in Aegy-
ptum.

*In Præudio post Contemplationem
tertiæ diei.*

PAg. 100. Quod ibi dicitur de distin-
ctione duplicis status, clarius ita po-
netur ex autographo. * n Cum supra
propositum fuerit exemplum Chri-
sti de vitæ genere, quod in manda-
torum Dei obseruatione consistit,
dum parentibus suis fuisse subditus
memoratur, & primus, seu com-
munis status appellatur. Nunc idem
ipse Dominus formam videtur ex-
hibere alterius, seu secundi status
perfectionem euangelicam afferen-
tis, quando videlicet in templum se
contulit. &c.

*In Meditatione quartæ diei de tri-
bus hominum Classibus.*

P Ag. 108. *In fine primi Præludij.* * *o*
Sublato utcunque noxio affectu
rerum, utpote salutis impedimento.
Legatur. Sublato utcunque noxio
affectu rei partæ, utpote. &c.

Pag. eadem. In prima Classe. * *p*
Debitaque adminicula toto vitæ
tempore nõ admouet. *Ex autographo.*
Debitaque adminicula vsque ad ho-
ram mortis non admouet.

Pag. 109. In tertia. * *q* Ac interim
omnia relinquens integra. &c. *vsque*
ad finem. Ita ex autographo verti potest
clarius. Ac interim ita se gerit, ut
qui omnia in affectu reliquerit, eni-
tendo scilicet, neque hoc, neque
aliud quippiam expetere, nisi quan-
tum diuini obsequij intuitus moue-

Q 4 ret;

ret; ita vt non aliam admittat relinquendā, aut retinendā rei acquisitā causam, præter rationem, ac desiderium, melius Deo domino nostro seruiendi.

Pag. 110. *In Notando.* * r *Seruabimus tamē interea &c. usque ad finem. In autographo sic habetur.* Atque hoc ipsum optare, petere, & flagitare, spectato solum obsequio, & gloria diuinæ ipsius bonitatis.

In secundo Notando post duodecimam Meditationem.

Pag. 113. *Secundo.* * f *Quod inchoanda est. &c. usque ad finem. Omnis dubitandi ratio tollitur, si ita veritatur ex autographo.* Secundo quod inchoanda est electionum discussio a contemplatione discessus Christi

EX

ex Nazareth Iordanem versus inclusive, quæ fit quinto die, vt in sequentibus declaratur.

In modo secundo bene eligendi.

P Ag. 124. *In secunda Regula. ** 2
 Secunda est considerare. &c. vs-
 que ad finem. *Clarius ita verti potest ex*
autographo. Secunda est considerare,
 si quis mihi vir antea ignotus, &
 nunquam plane visus, cui tamen ni-
 hil non perfectionis inesse cupiam,
 occurreret dubius super electione
 huiusmodi, quid nam ego illi fa-
 ciendum, & eligendum ad maio-
 rem Dei gloriam, & maiorem ani-
 mæ illius perfectionem essem con-
 sulturus: quo animaduerso, id mihi
 agendum ducam, quod alteri sua-
 derem.

In

*Pag. 127. In titulo primæ contemplatio-
nis. * u* Prima contemplatio fit
media nocte. &c. *addatur ex autogra-
pho.* Prima contemplatio de Chri-
sti Domini nostri profectione a Be-
thania in Hierusalem, & de gestis
vsque ad vltimam coenam inclusi-
uè, fit media nocte, & continet
orationem præparatoriam.

*Pag. 129. In quarto puncto, * x*
Quartum: aduertere quid iam inde.
&c. *ita vertendum ex autographo.* Quar-
tum: Aduertere quid Christus Do-
minus noster in humanitate patia-
tur, aut pati appetat, iuxta pñctum,
quod meditandum suscipitur: vnde
incipiam & ipse maximo conatu
dolorem, moestitiam, & fletum mihi
excitare, idemque curabo in subse-
quentibus punctis.

In

*In prima Contemplatione quartæ
hebdomadæ.*

P Ag. 143. *In primo Præludio. * y*
Sepulto corpore. *Ex autographo*
habeur. Corpore ab anima separa-
to; vox enim illa (sepulto) non est, neque
coheret cum alijs.

Pag. 144. *In quarto puncto. * z*
Quomodo Christi diuinitas passio-
nis, & mortis tempore abscondita.
In autographo habetur. Quomodo
Christi diuinitas, quæ passionis
tempore videbatur abscondita. &c.

*In Contemplatione ad acquiren-
dum amorem.*

P Ag. 151. *In tertio puncto. post illa*
*verba. * aa* Laborantem quodam-
modo. *addantur hæc ex autographo.*
Vt in Cœlis, Elementis, plantis,
frugibus.

frugibus, & animantibus, quatenus dat. &c.

De Conuersione Magdalena.

P Ag. 178. In autographo non habentur verba illa. * b b Siue Maria Magdalena Soror Marthæ fuerit, siue alia.

In quinta Regula de discretione spirituum.

P Ag. 205. Verba illa. * c c Quemadmodum enim dum fruitur quis usque ad finem, ita commodius verti possunt ex autographo. Quemadmodum enim in consolatione bonus spiritus nos magis regit, ac dirigit, ita in desolatione malus, cuius instigatione, & consilijs nihil rectum decernere

decernere possumus.

*In septima Regula de discretione
spirituum.*

PAg. 206. Circa medium. * dd Assi-
stente nobis iugiter præsidio di-
uino, licet tunc nequaquam sentia-
tur. *In autographo sic habetur.* Assi-
stente nobis præsidio diuino, quod
semper manet, licet tunc nequa-
quam sentiatur.

*In secunda Regula pro distribuendis
Eleemosynis.*

PAg. 219. Secunda. * ee Vt con-
siderem. &c. vsque ad finem. Hæc
Regula in autographo sic habetur. Se-
cunda: Vt considerem si quis alter
esset mihi plane ignotus, cui ta-
men

men pro hoc ministerio , & ipsius
statu omnem perfectionis gradum
exoptem , quam ego illum in hac
distributione rationem sequi vel-
lem ad maiorem Dei gloriam.

& animæ suæ perfectio-
nem , hac ipsa ea-
dem mihi v-
tendum
esse .

LAVS DEO.

BREVIS

BREVIS INDEX EORVM,

Quæ hoc libro continentur.

Confirmatio exercitio- rum Pauli tertij. pag.	3
Testimonia eorum , quibus censura exer- citorum est commissa .	10
Præfatio ad Lectorem .	13
Annotationes , vt iuuari possit & is, qui tradit, & is, qui accipit exer- citia .	17

Prima hebdomada .

P incipium , seu fundamen- tum .	36
Examen particulare.	37

Exa-

Examen generale .	42
Examinis generalis modus.	50
Confessionis generalis , & communis vsus .	51
Primum exercitium secundum tres animæ potentias circa triplex peccatum .	53
Secundum exercitium, meditatio de peccatis .	60
Tertium exercitium , repetitio primi & secundi cum tribus colloquijs .	64
Quartum simile .	66
Quintum de inferno .	67
Exercitiorum temporis distributio .	69
Additiones ad exercitia melius agenda .	70
De poenitentia , seu afflictione corporis .	74
Notanda alia quatuor .	76

Hebdomada secunda.

C ontemplatio Regni Christi.	79
Primæ diei meditatio prima de Incarnatione.	84
Contemplatio secunda de Natiui- tate.	89
Tertia, repetitio vtriusque.	92
Quarta, similis.	93
Quinta, applicatio sensuum ad præ- dictas.	ibidem
Annotationes quinque.	95
Secundæ diei contemplationes.	98
Tertiæ diei.	99
Præludium considerationis statuum diuersorum.	100
Quartæ diei meditatio de duobus vexillis.	101
Eiusdem diei meditatio de tribus hominum classibus.	107
Quintæ diei 110. sextæ 111. septi- mæ, vsque ad duodecimam	112.

R.

Ar-

Annotationes tres.	ibidem
Tres modi humilitatis.	113
Præludium ad electionem facien- dam.	115
Introductio ad eligendarum rerum notitiam.	117
De tempore triplici ad electiones faciendas.	119
Modus prior bonæ electionis fa- ciendæ.	121
Modus Posterior.	123
De emendatione, seu reformatio- ne vitæ status.	125

Tertia hebdomada:

C ontemplatio prima: de cœna Domini.	127
Secunda: de gestis post cœnam, & in horto.	131
Notanda quatuor.	132
Secunda die.	134

Tertia

Tertia, & quarta.	135
Quinta & sexta.	136
Septima, cum annotationibus. ibid.	
Regulæ ad victû temperandû.	138

Quarta hebdomada.

C ontemplatio prima de Resur- rectione.	142
Annotationes aliquæ.	144
Contemplatio ad amorem spiritua- lem excitandum.	148
Modi tres orandi : primus.	152
Secundus.	157
Eius regulæ.	158
Tertius.	159
Eius regulæ.	160

Vitæ D. N. Iesu Christi mysteria.

N otandum.	162
De Annunciatione.	ibidem
R 2	De

De Visitatione.	163
De Natiuitate.	164
De Pastoribus.	165
De Circuncisione.	166
De tribus Magis.	ibidem.
De Præsentatione.	167
De fuga in Aegyptum.	168
De Reditu.	169
Vita Domini ab anno 12. vsque ad 30.	ibidem
De Ascensu in Templum.	170
De Baptismo.	171
De tentatione.	ibidem
De Apostolorum vocatione.	172
De primo miraculo.	173
De fugatis negotiatoribus prima uice.	174
De sermone Christi in monte.	175
De sedata maris tempestate.	176
De ambulatione super aquas.	ibid.
De missis ad prædicandum Aposto- lis.	177
De	

De conuerfione Magdalena.	178
De Quinque millium hominum re- fectione.	179
De Transfiguratione.	180
De Lazari fufcitatione.	181
De coena apud Bethaniam.	ibidem
De die palmarum.	182
De prædicatione in templo.	183
De coena vltima.	ibidem
De myfterijs poft cenam, & in hor- to geftis.	184
De comprehenfione Chrifti, & tra- ductione ad Annam.	186
De geftis in domo Caiphæ.	187
De Chrifti apud Pilatum accusatio- ne.	188
De tranfmiffo Chrifto ad Hero- dem.	189
De reuerfione ab eo ad Pilatū.	ibid.
De condemnatione & crucifixio- ne.	190
De myfterijs in Cruce factis.	191
De	

De mysterio sepultura.	192
De Christi resurrectione, & apparitione prima.	193
De secunda.	ibidem
De tertia.	194
De quarta.	195
De quinta.	ibidem
De sexta.	196
De septima.	197
De Octaua.	198
De Nona.	199
De decima.	ibidem
De Vndecima, Duodecima, & Decimatertia.	200
De Ascensione.	201
Regulæ ad motus animæ discernendos.	202
Regulæ vtilis ad plenioris spirituum discretionem.	212
Regulæ in distribuendis elemosynis.	218
De scrupulis dignoscendis.	222
	Regulæ

Regulæ seruandæ , vt cum Eccle-
sia sentiamus . 226

Loca adnotata in postrema editio-
ne ex collatione cum Hispanico
auctographo . 237

F I N I S .

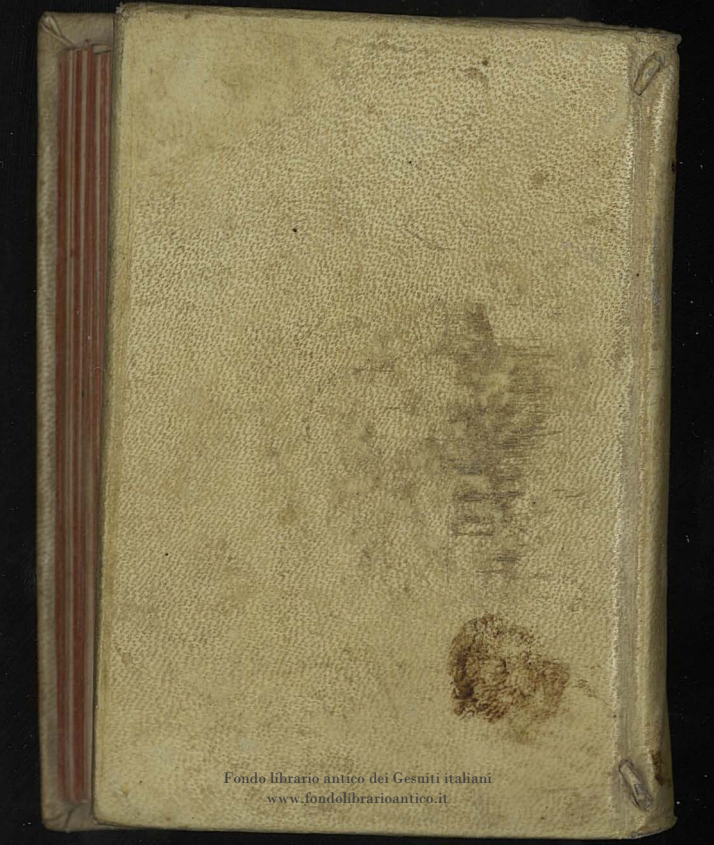
Compagnia Italiana della
Libreria
Fondo
di Gesuiti
Collezione

51295

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

Fondo librario antico dei Gesuiti italiani
www.fondolibrarioantico.it

Exerc
S. Ignat
